

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Feladó szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az a statárium...

Budapest, december 30.

(v.) A Kahán Izráélról elnevezett agrár ágyu, amelyből a statáriumos ötlet golyóbisát akarták a szabadelvű közvélemény táborába röpíteni, hátrafelé sült el és szörnyű kárt tett a saját pattantyusaiban. A kétszáz akasztófáról ábrándozó cikkirő ma már nem támad többé, hanem védekezik. Persze a maga módja szerint, vagyis szegyenletes visszavonulását új ráfogásokkal és gyanúsításokkal fedezve. Ez utóbbiak közül a legnyomorultabb az, hogy mi közösséget vállalunk az uszorával és a kazárok egyéb visszaéléseivel, hogy ez a nizus nemcsak egymagunkban van meg, hanem az egész szabadelvű sajátban és hogy ez a mi bünpalástolásunk voltaképp az igazi forrása az antisemita áramlatoknak.

Akik a mi szerény irásunkat szíves figyelemmel tisztelik meg, a magyar közönség tizezer igen jól tudják, hogy ennek a perfid gyanúsításnak egyetlen betűje sem igaz. Emlekeznek arra, hogy e helyütt sok ízben védelmére kellünk a szövetségi eszmének, irgalmatlanul ostromoztuk a gázdasági élet minden terén mutatkozó visszaéléseket, sőt a pénzzel üzőtt uszorát többször és keményebben, mint azt a másikat, amelynek nem az ingó, hanem az ingadlan érték szolgáltatja a tárgyát. S ugyancsak e helyütt ismertük el a Galiciából bevándorló proletárságnak erkölcsi züllöttségét, szellemi elmaradottságát, halátlan ragaszkodását a magyarsághoz, sőt a hitvány babonáit, sajnálatos kulturképtelenségét. Tanunk tehát a nagy nyilvánosság, hogy senkinek erkölcsi fogyatkozásait és bűneit soha nem takargatjuk, még kevésbé dédelgetjük és közösséget azzal, ami nemzeti szempontból idegen, a

szellemi érték szempontjából rohadt s az erkölcs szempontjából romlott, soha, de soha nem vállaltunk. Am másfelől — igaz — nem törtünk soha a felekezeti és társadalmi reakciónak bujkáló szédeléseit sem. Hanem rámutattunk igenis arra, hogy visszaélés egybeült is van, nemcsak a kazárságban, hogy idegen nyelv, idegen szellem és ellenséges törekvés a magyar nemzet irányában olyan tényezőknél is jelentkezik, amelyek ellen a reakció tollforgatóinak soha egy szavuk sincsen s hogy a retrográd törekvések csatlósai tudva és szántsándékkal ferditik el a valóságot, mikor a Galiciából beszállított zsidó proletár tömegre rákennek minden elképzelhető rosszat, aztán ezzel a proletár tömeggel azonosítanak egy egész felekezetet s az így általánosított perfid vádaskodást pedig még szélesebb általánosítás révén rázúdítják magára a szabadelvűsége. Ezt a rosszakaratu, következetesen végrehajtott manővert persze hogy nem törtük szó nélkül s fardáhatatlanok voltunk annak a hangsúlyozásában, hogy a szabadelvűség nem téveszthető össze valamely felekezettel s hogy egy egész felekezetet nem vonható felelősségre egyes tagjainak bűneiért és hibáiért.

S most, ha úgy tetszik, beszéljünk az uszoráról. Vegyük igaznak azt az adathalmazt, amelynek alapján az agrár újság statáriumot követel. Tegyük fel, hogy csakugyan zsidó uszorások lennének az árvereltetők és ruthén parasztlak lennének a földművelő uszorok. Mi volna ebben az esetben a mi véleményünk? Elmondtuk ugyan abban a bizonyos cikkben, amely a szörnyűséges felsülést leplezte, de kívánságra megismételhetjük. Ha Kahán Izráél uszoráskodott, akkor Kahán Izráél gazember. Az uszorás két lábon járó fenevad, akit tömlöcben kell őrizni, hogy szét

ne marcangolja a védelten és jóhiszemű embereket. Kérdjük az agrár újságot, talál-e kivetni valót ezen a véleményünkön? Sulyosítja még az uszora kárhuzatos hatását, ha valamely idegen elem javára olyan népjárat deposszedál, amely bár nyelvében nem magyar, de a múlt századok folyamán mindig hűségesen kitartott a magyar nemzet ügye mellett. Hát ebben a nézetünkben talál-e az agrár újság bünpalástolást, megrovásra méltó szolidaritást a visszaélésekkel?

E kijelentések után azonban hadd mondjunk el még valamit, ami az érem tulsó oldalára vonatkozik. Az a Kahán Izráél, ha uszora útján csakugyan kialakbólitána öröklött rögéről a ruthén községet, olyas valamit ismételné meg, amire már volt példa nemzetünk történetében. Eljárása nem volna egyéb, mint a hírhedt neoakvizitának modern ismétlődése. A magyar nemzet dicső szabadságharcái után láttunk már ennél külön kiakbólitásokat is. E küzdelmek tündöklő emlékü hősei vagy elvezettek harcmezőn és vérpádon, vagy rabláncra jutottak, vagy kibujdostak az édes hazai hantról a sivar idegenbe. Ő ezek nem korlátolt gondolkodó u, szük szellemvilágu, idegenajku parasztlak voltak, hanem a magyarok magyarjai, magasztos lelkűek, fennkölt szelleműek, nemes érzésűek, a nyájemberek tömegéből magasan és ragyogóan kiváló, rajongói a szabadságnak, vitéz apostolai a honszereplők. Dicsőeseges tusájuknak jutalmul mit nyújtott nekik az ádáz végzet? Halált, rab-szíjját vagy hontalan bujdosást. De a birtokuk itt maradt, itt maradt a magyar föld, amelyen bölcsőjük ringott, amelyben apaik porladtak s amelyet őseik szereztek. S ennek a magyar földnek mi lett aztán a sorsa? Megosztokodtak rajta a silány szívűek, a gyöngö-

TÁRCA.

Lóvásár.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: Maxim Gorkij.

Országos vásár... Hosszu sorban, sűrűn egymás mellett szekerek állanak. Ézer hang csap össze a levegőben, amely tikkasztó és poros. Az emberek fecsegnek, alkudoznak, kínálgatnak, közben ki-kiválik az asszonyok élénk, éneklő hangja.

A kisoroszot ágyuval, a zsidót gyorstűzelő fegyverrel, a cigányt mitrailleuse-zel lehet összehasonlítani. A tömegben a cigány fekete-barna testszínéről, fekete hajáról és ragadozó állatához hasonló fehér fogáról ismerhetők meg, jellemző, szenvedélyes torokhangjai harsogva érik a fület beszédét alig lehet követni. Mozdulatai és legeltetési fűrgék, az ember gyanakodva követi őket, gyors pillantásu sötét szeme a kékes fényű golyóval ravaszsgot, furfangot mutat. Gyűs és hajlékony, akár a mesebeli réka és úgy csikorgatja a fogát, akár az éhes farkas.

Négy cigány közrefog egy kisoroszt, rábeszélésük fogásaival, amelyekkel elbarasztják, úgy látszik, megpuhították már. A lassu észjárásu oroszoknak olyan a feje, mintha valamikérek járna benne. All tétován, vakarja a fejébujját. Füstal lovat tart kantárszáron, amelyet ellepnek a darazsak, mint gazdáját a cigányok.

A csoportot nagy tömeg állja körül, amely kíváncsian, figyelemmel várja az üzlet lebonyolítását.
— Ugyan várj hát!... — mondja a kisorosz.
— Mit kell itt várni! — feleli a cigány. — Minek várjak, mikor a várással semmit el nem érek. Hitemre, lovammal akár a kormányzó is elmehet Pétervárra. Olyan az én lovam!... És ugyan mi é a tied? A két állat éppen csak anynyiban hasonlít egymáshoz, hogy a tiednek is

négy lába és egy farka van. És még hozzá mi-csoda farka?... Szénaacsomó az, nem ló fark.

A cigány dühösen nyul a ló farkához, megtapogatja, megnézegeti és beszél, egyre beszél. A fajtájából való megrető hangon mondják:

— Ugyan hagyj el, csak károm lesz, ha csérélsz.

— Ha károm lesz, az az én dolgom! Nem vagyok-e én ura a lovamnak és a pénzemnek? Nekem ez az ember tetszik és szívességet akarok neki tenni!... Komám, imádkozzál!

A kisorosz levezi a sapkáját s mindketten ábitattal keresztet vetnek...

— Isten adja ránk áldását! — szólal meg a cigány. — Itt a lovam, de tudd meg, hogy csak a jó szívemnek köszönheted. Itt van és fizess rá őt kemény rubelt!... Ez az egész! Na, csapj fel!

A kisorosz sulyos keze lecsap a cigány tenyerébe.

— Kettőt adok! — mondja hozzá.

— Negyedfelet!

— Nem, kettőt!

A cigány tenyere nagyot csattan a kisoroszon, úgy, hogy ez felszisszen s üzegeti a tenyerét, ép-e?

— Négy rubelt!

— Kettőt! — ismétli a nyakas kisorosz.

A cigány kezd bágyadni és ingerülten mondja:

— Menj haza az asszonyhoz és mondd meg neki, milyen nagy számár az ura.

— Harmadfelet!... — mondja a kisorosz.

— Hát imádkozzál!

Imádkoznak újra és felesapnak ura.

— No itt a jószág. Neked javulna, nekem káromra. Nem szándékom, jó ember, hogy akár egy garast is kivégek meg a zsebedől, ha már nincs pénzed... Adsz-e harmadfelet!

A kisorosz a fejét rázza és néz a cigány nyomorúságos gebéjét.

— Hármat és egy fertályt?

— Nem.

— No hát akkor az asszonyod így mondjon nem-et százszor is, ha egy tányér levest kérsz tőle... Adj három rubelt és a ló a tied... Ugy se jó? No hát akkor adj annyit, amennyit akarsz és én az én jó pénzemmel és derék lovammal szegényebb vagyok.

Kieserélik a lovakat és a kisorosz elvonul, kantárszáron vezetve nagy pejkancáját, amely merev lábaival egykedvűen kocog utána. Pénytelen szemével szomorúan nézi a néptömeget, amely bíráelő pillantásokkal nézgeti.

De csakhamar visszajön a kisorosz. Meggyorsította léptét, úgy hogy a ló alig tudja követni. Megszegyenülten és gyámoltalanul pislog maga elé.

A cigányok nyugodtan nézik, ahogy jön és valamit megbeszélnek az ő sajtóságos nyelvükön.

— Nem ér az alku, nem ment igazságosan! — mondja a kisorosz már messzirel és rázza a fejét.

— Micsoda alku? — kérdi az egyik cigány.

— Ez a?... ti... ,

— Mi az?

— Várjatok csak! Ti... ,

— De hát mi az?

— Hát hagyjátok szóhoz jutni!...

— Ugyan mi beszélni valód van még? — Valami esufondáros viccet mond a cigány, a tömeg neveti; a megcsalt kisorosz tehetetlenségében a tömeghez fordul az ügyével.

— Jó emberek... adjatok tanácsot. Fogatlan kancát adtak az én jó lovamért, amelynek minden foga megvan!

A tömegnek épp úgy nem kell az ügyetlen, mint a gyöngö ember. A cigány mellé áll.

— Hát nem volt szemed? — kérdezi a kisorosztól egy fehérhaju öreg.

— Ne állj szóba cigányokkal! — oktatja egy másik...

A rászédett ember elmondja, hogy belonzett a ló szájába, de a felső fogaira nem ügyelt, s most kisült, hogy azok közül három hiányzik.

lelkük, a honukhoz hűtlen konclesők. Azok, akik a saját nemzetük szabadsága ellen törtek. Azok, akik a győztes idegen hatalomhoz szegődtek. Azok, akik a nemzeti lelkiismeretet alája tudták és merték rendelni az érdekhajhászatnak. Annak a korszaknak a birtokseréit leggyászosabb lapján jegyzi fel a magyar történelem. S nemzetünk géniusza bánatosan horgasztja le fejét évkönyveink eme fejezetének láttára. Az akkor ütött sebek behegédtek s a reá való visszaemlékezésben ma már nem sajdul meg semmi aktuális fájdalom. Nem is azért huzzuk meg ezt a párvonalat, mintha enyhíteni akarnók a mostani birtokserét, vagy súlyosbitani az akkorit. Indító okunk egyedül az, hogy megmutassuk a ruthén nép sorsán való fájdalmas megütkezésünk őszinteségét.

Odafent az éjszakeleti határszáron igenis szükség van nemzeti szociálpolitikára. Olyan politikára, amelyben egyforma erősen lüktet a nemzeti és a társadalmi lelkiismeret. Igenis óvni és védeni kell a kipróbált hűségű ruthéniséget, enyhíteni kell inségét, szorgos munkával meg kell teremteni jövődöbeli jólétének feltételeit. De az a sötét gyűlölködés, mely vad fanatizmusában fehérnek mondja a feketét és feketének a fehéret, ne kotyogjon bele kontárkodó előítéleteivel a kegyelet e munkájába. Nem úgy segítünk a bajon, ha kikereszünk és elpusztítunk egy bűnbakot, hanem ha a szeretet és a haladás szövétének világa mellett könyörtelen kézzel irtjuk a visszaéléseket, akárhol találjuk, apoljuk és buzdítjuk az erényt, üldözzük és csökkentjük a bűnt, bárhol bukunkunk rája. Irtsuk az uszorát, akár kazár, akár másfajtájú gonosztevő gyakorolja. S essék meg szívünk az inségen, tekintet nélkül arra, hogy nyomorgó felebarátunk milyen ritusz szerint imádja az egy és örökké való Istent. Ahol statáriumot és kétszáz bitófát emlegetnek a karácsony hetében, ott hiányzik a kellő emberiség e munka magasztos jelentőségének átérzésére és átértésére.

BELFÖLD.

Zeyk főispán lemondása. Mint értesülünk, Zeyk Dániel, Alsó-Fehérvármegye főispánja beadta lemondását. Elhatározásának oka a nemrég végbemeni megyei választásban rejlik, amelynek egynemely eredményéről...

Bizonyosan nagyot ütöttek egyszer a szájára és úgy vesztette el három fogát. Most már mire jó az ilyen ló? Enni nem tud... ezt látni a felpuffadt hasáról...

Két-három paraszt a tömegből a kisorosz pártjára áll most, heves szóváltás támad, de mindenkinél hangosabban pattog egyre a cigány.

— Jó ember, mit kiabálsz, hát nem értesz te a lóvásárláshoz? Epp olyan szemesnek kell lenned, ha lovat vásárolsz, mint mikor asszonyt választasz... Ha ide hallgatsz, elmondok neked egy kis históriát. Volt egyszer három testvér, ketten koskár voltak, a harmadik tökfilkó... Az egyik amazok közül én voltam, a harmadik te vagy!...

A többi cigány kiabál és kórusban buzgókodik azon, hogy igazat adjon a cimborának, a kisoroszok lustán felelgetnek, a tömeg egyre nagyobb lesz.

— Hát most már mit csináljak, jó emberek? — kérdezte a károsult kétségbeesetten.

— Menj a rendőrséghez! — mondják neki.
— El is megyek! — feleli ez elszánt hangon.
— Megállj! — fordul most hozzá a cigány. Tönkre akarsz tenni. Tudod mit, adj három rubelt, — és én visszaadom a lovadat. Nem akarod? Hát adj kettőt! Nem, hát akkor menj panaszra.

A kisoroszok azonban nincs nagy kedve ehhez, meggondolja a dolgot. Mindenfelől adják neki a tanácsokat, de ő siket és néma marad, s valami elhatározást érlel magában. Végre döntött.

— Hát ide hallgass — mondja mélabusan — legyen Isten maga a bíród. Add vissza a lovadat és tartsd meg a harmadfél rubelt, amit foglalnak kértél... Pestis, pokol pusztítson el, csak foszszál ki minél előbb!

A cigány meg is teszi és olyan arcot vág hozzá, mintha a legnagyobb jótéteményt látta volna el a kisorosz iránt.

— Ezek érték aztán! — mondják a kisoroszok és elszédnek, a cigányok tehetségének teljes elismerésével...

ménye arra bírta a főispánt, hogy magára nézve abból a konkurenciát levonja. A lemondás most van Széll Kálmán miniszterelnök előtt, aki valószínűleg már legközelebb dönteni fog ebben az ügyben.

Tisza Kálmán jelölése. Báró Podmaniczky Frigyes, az országgyűlési szabadelvűpárt élnöke Molnár Alberthez és Dregán Jánoshoz, az abrudbányai szabadelvűpárt élnökeihez a következő táviratot intézte:

Ragaszkodásuk megtisztelő kifejezéseért hálás köszönetemet tolmácsolva, nagy örömmel veszem tudomásul pártunk örök büszkeségének, a szabadelvűség hervadhatatlan érdemű bajnokának: Tisza Kálmán ő nagyméltóságának képviselővé történt jelölését.

A közigazgatás egyszerűsítése. Ma küldték szét a belügyminisztériumból az ország összes törvényhatóságainak a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1901. évi XX. törvényeik végrehajtásáról szóló miniszteri rendeletet. A törvény tizenkét főbb paragrausból áll s hozzá van csatolva a nagyterjedelmű végrehajtási rendelet. A szétküldött rendelet különösen a felebbezések határidejét körvonalazza s ad újabb utasításokat az eddigi gyakorlat helyett. A főispánok és a tisztii ügyészek föllebbezési joga továbbra is érintetlenül marad a rendelet szerint a közigazgatási ügyekben, míg a felebbezések és igazolási kérelmek beadására tizenöt nap állapított meg, de csak az esetben, ha a törvény másképp nem intézkedik. A kibocsátott miniszteri rendelet 1902. január hó első napjával lép hatályba.

A január havi püspöki konferencia. Vaszary Kólos hercegprímás tudvalevőleg a katolikus autonómia ügyében januárja értekezletre hívta össze a püspöki kart. Ezen az értekezleten, mint értesülünk, a katolikus autonómia ügyén kívül még számos és jelentős dolgot fog elintézni a püspöki kar. Többek között foglalkozni fog a konferencia XIII. Leo pápának jövő esztendei jubileumával, valamint azzal az indítvánnyal, melyet, mint megírtuk, dr. Bubics Zsigmond kassai püspök fog benyújtani, hogy az összegyűjtendő Péter-állírekeknek, melyek a jövő esztendőben előreláthatólag nagy összeget fognak kitenni, csak egyharmadát adják a pápának s kétharmadát fordítsák a magyarországi katolikus tanítók árva házára céljaira. Tárgyalni fogják továbbá azt az indítványt is, hogy a hazánkban használt, de a külföldön kézzitett könyvek helyett, kizárólag magyar készítményű könyveket ajánljanak a papok a jövőben hiveiknek. Bubics püspök előbbi indítványa tekintettel a jubileumi esztendőre valószínűleg egy kis vitát fog provokálni az értekezleten. Még egy nagyfontosságú javaslat kerül majd tárgyalás alá, mely a közhasználatban levő kathekizmus revízióját célozza, amely javaslat azonban annyira beható tanácskozást igényel, hogy valószínűleg a konferencia bele sem bocsájtkozik az érdemleges tárgyalásba, hanem azt egy szűkebb bizottságra bizza. Az említettek kívül még egy egész csomó apróbb ügygel fog végezni az értekezés.

A pécsváradai mandátum. A Kuria első választási tanácsa ma tárgyalta a pécsváradai választás ellen beadott petíciót. Pécsváradon tudvalevőleg a függetlenségi dr. Egry Dezső győzött a néppárti Vedella Mihályval szemben, de a néppárti választók kérvényeivel támadták meg választását és különböző vesztegetések címén a mandátum megsemmisítését kérték. A petíció szerint Egry Dezső öt berkesdi gazdának négy-négy koronát ígért, ha nem a néppártra, hanem rá szavaznak. Herner János viszlói jogyó saját titkával hallotta, hogy Egry Dezső fia és kortesei 10-10 forinttal akarták megvenni a néppártiakat. Berkesden a Kossuth-párt egyik kortese hort és pörköltet ígért a választóknak, Berecz József pécsváradai korosmárosnál pedig a választás előtt két hétig folyt a dinom-dánom Egry számlájára. Több tanu vallja, hogy a szembényi kisbíró dobszó mellett hirdette ki, hogy aki Egryre szavaz, két pengőt kap a községkázánál. — A petícionálók at dr. Tetelényi Armin képviselte, a választást Edvi-Illes Károly védte. Tetelényi a benyújtott petíció alapján a bizonyítási eljárás megindítását és a mandátum megsemmisítését kéri. Edvi-Illes Károly a maga részéről beterveztette az okmányokat, amelyekre védelmet alapítja. A petícionálnak nincs egyetlen konkrét adata sem, mert nincs megemlítve, hogy kit etettek-itattak és hogy kinek mennyt ígérték, ha a függetlenségi párt jelöltjére szavaz. Kéri a Kuria, hogy a petíciót utatsa vissza s ha mégis vizsgálatot rendelne el, Egry Dezsőt hallgassák ki tanuként. A Kuria tanácsa hosszabb tárgyalás után elrendelte a vizsgálatot s a vizsgálat vezetésével a pécsi táblát bizza meg.

A végül választás ellen beadott és visszavont petíció tartalmáról némely lap téves értesítést közölt, úgy tüntetve fel a kérvényezők részéről felhozott

érvénytelenségi eseteket, mintha azok a megválasztott képviselő: Gorove László tényei lettek volna. Ezzel szemben a petícióból magából kitéjük, hogy a megválasztott képviselő tényeként csakis a templomoknak és iskoláknak adott adományokat panaszolták fel, minden egyéb azonban csakis a kortések eljárására vonatkozik. Eppen ez a körülmény bírta a kérvényezőket arra, hogy a petíciót a Kuria előtt a tárgyaláson visszavonják.

A választási tanács sünnete. A Kuria választási tanácsa január 8-ig nem tárgyal petíciót. Az első petíció, amit a bíróság 1902-ben tárgyal, a gróf Teleky Domokos deési képviselő mandátuma ellen beadott kérvény.

Apponyi a kulturregyesületben.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Pozsony, december 30.

Ma délután volt a megyeház nagytermében a Pozsonyi Közművelődési Egyesület közgyűlése. Gróf Pálffy István tizennégy év óta viselt elnöki tisztéről leköszönvén, a gyűlés egyhangú lelkesedéssel gróf Apponyi Albertet választotta meg elnöknek, aki erre hosszabb beszédet mondott.

Midőn a belője helyezett bizalmat megköszöni, kedves kötelességének tekinti, ugymond, mely sajnálatát kifejezni, hogy gróf Pálffy István einagya az egyesület elnöki székét. Indítványozza, hogy a leépülő elnök érdemeit az elismerés és hála kifejezésével jegyzőkönyvbe iktassák és azok elismeréséül az egyesület örökös tiszteltbeli elnökövé választassák. (Lelkes éljenzés.) Örömeire szolgál, hogy ez egyhangú határozat kibirdetésével kezdneti elnöki működését. Programbeszédet a szó szoros értelmében ne várjanak. Programom az — ugymond — hogy állandósítani kívánom azt, amit itt ebben a teremben magam előtt látok, a nagyszámú, lelkes, tetterős összesereglet magasztos célnak szolgálatában. Nemcsak itt, de mindenütt az országban nagy feladatok várnak a közművelődési egyesületekre. Midőn a magyar kultúra, a magyar állam egységét szolgáljuk, első sorban nem magyar ajku polgártársaink érdekeit szolgáljuk. (Élénk helyeslés.) A kultúra egy az egyes honpolgár, mint a nemzetek életének szellemi és erkölcsi tartalma. Az ugynevezett anyagi kultúra sem más, mint az, hogy az emberi szellem erejével uralkodunk a természeti erők felett, azaz a szellemiség minél teljesebben előtérbe lép az anyagi erőkké szemben. Nemzeti kulturáról akkor beszélhetünk igazán, midőn az összes polgárok szellemi munkája, érzelmi világa, visszaemlékezései a mult és aspirációi a jövőre vonatkozólag egy tervszerűen megállapított cél felé és arra irányult munkában összpontosul. Ilyen célnak e hazában csak egy lehet: a magyar nemzeti kultúra. (Élénk helyeslés és taps.)

Nincs Európában egy nemzet sem, mely a maga multjában a drága, lélekemelő, buzdító, minden polgárokat egymáshoz kapcsoló visszaemlékezések egy gazdag kincsét birná, mint a magyar. (Teleszés.) Nincs is nemzet, mely aránytalan számához és hatalmi állásához a jövőben oly nagy feladatokkal bírna, a művelt emberiség érdekében oly fontos feladatok teljesítésére volna hivatva. Országunk határszéli megye Nyugat és Kelet közt. Szent István első királyunk ezt a keleti fajt nagy bölcsességgel a nyugoti civilizáció szolgálatába állította. Azóta mindig előretolt vára voltunk a Nyugatnak. Evszázadokon át fegyverrel kezünkben teljesítettük, a jövőben. ha a gondviselés tovább is így akarja, mint a jelenben, a kultúra eszközeivel kell teljesíteniük az egész emberiségre szóló missziókat. Kell, hogy ezen eszközök felhasználásával állandó végvárat alkosunk a támadó Kelet előrenyomuló minden kísérletével szemben. (Eljenzés és taps.) Ezt a nagy feladatot pedig csak mint egységes nemzet teljesíthetük. (Hosszantartó helyeslés.)

Midőn az egységes nemzeti kulturát terjeszteni, fejleszteni és érvényesíteni iparkodunk a nemzeti feladat megoldásának egyik főfeltételét létesítjük, de egyszersmind, mint mondtam, első sorban nem magyar ajku polgártársainknak teszünk nagy szolgálatot. Előttünk itt nyitva a boldogulás útja. A királyi méltóságon kívül, amely örökké utján száll az arra hivatottakra, minden állásra, minden dicsőségre pályázhatik minden. bármilyen ajku polgára e hazának, ha magába fölveszi az egységes nemzeti célok kultuszát és elérésükre irányítja tevékenységét. Ezzel ellenkező iparkodás nem maradhat egyéb reménytelen áskálódásnál. (Éljenzés és taps.)

Midőn tehát arra törekszünk, hogy nemzeti kulturánk hozzáférhetővé legyen mindenki számára anélkül, hogy bárkit nyelvi sajátosságainak jogos érvényesítésében gátolnánk, a világosság és nagyság útjára vezetjük nem magyarajku testvéreinket és ezáltal ellensúlyozzuk a sötétség szellemét, mely a csüggedés és kilátás nélküli vergődés oduiba akarja csalni azokat. Legyenek meggyőződve, hogy a reám ruházott állást nemcsak dísznek és megtiszteltetésnek, de feladatnak is fogom mindenha tekinteni. Rólam senkire fogja mondhatni, hogy erre az állásra csak nevetem adtam oda. En is ismerem és erőmhöz képest teljesíteni is akarom ezen elnöki állással járó kötelességemet és most engedjék meg, hogy az elnöki székét elfoglalva, hozzáfoglaljak napi-rendünk szerint elnöki tisztet teljesítéséhez.

A beszédet nagy éljenzés és taps követte. Ezután megválasztották: alelnökké Neiszidler Károly képviselő és Klempa Bertalan alispán, főjegyzővé dr. Burján Pál nyug. kur. bír. pénztáros Jurga Ferenc. Végül Fejler Ferenc és Galbafy József néptanítók-

nak Apponyi átnyújtotta a magyar nyelv sikeres tanításáért az egyesület által megszavazott jutalmat.

Apponyi Albert tiszteletére este banket volt, melyen Broly Tivadar polgármester a város és Klempa Bertalan alispán a megye nevében üdvözölte a grótot, mire Apponyi válaszolt.

Két törvényhatóság fejének üdvözlője — ugymond — tömörked gondolattal ébreszt benne. Rámutat arra, hogy hazánk történelme a nemzeti egységre való törekvés mellett egyuttal a politikai és társadalmi tagolás eszméjének jelenségeit mutatja. Egyik korántsem zárja ki a másikat, sőt éppen Magyarország példáját mutatja, hogy ezen alapon üdvösen alakulhat ki az állam fogalma. Ezen kettős eszme az autonómiai szervezetben nyert kifejezést és ez nemcsak veszély nélkül, de üdvösen is ment végbe. És ennek jövőben is úgy kell lennie. Örömmel üdvözölte szót Széll Kálmán egyik utolsó beszédét, melyben az állami közigazgatás hívének vallotta magát, de az *életérős önkormányzat* és ellenállási erejének fenntartását is célján tüzte ki. Az ellenállási erő sulypontja régente a megye önkormányzata volt. Páratlan a maga nemében, hogy a kiváltságos osztály, mely 48-ig a magyar nemzetet alkotta, az összes erők egyesítésének szükségességétől áthatva, öntéren senki által nem kényszerítve lemondott privilégiumairól és megteremtette a magyar demokráciát. Megvénk és városok közt akkor hullottak le a válaszfalak és a kettő egyaránt fontos erők lettek a nemzet védelmének, ellentálló képességének, fejlődésének és haladásának. Szóla a magyar történelem fuvallatát érzi midőn a pozsonyi törvényhatóság üdvözlőjét hallotta. A vármegye inkább a hagyomány eszméjét képviseli, a városok kell, hogy az előretörőknek eszméjét képviseljék. Nemzetünkben egyiknek sem szabad hiányoznia. A különbségnek a kettő közt csak vegyülék arányában szabad nyitvánulnia. A városoknak van egy egész különleges hivatásuk; ők kulturális géppontok. Ezt az erőt melylyel kulturális mozgékonyságuk, közmívelődési anyaggal való telítettségüknek fogva rendelkeznek s nemzeti egység szemlében kell érvényesíteniük. Ez bizonyos önmegtartóztatást kíván. Meg van győződve, hogy Pozsony városa miként akkor, a mikor kormányzói székhelyül járó kiváltságáról lemondott, nemzetünk mostani természetes központja javára, úgy annak, habár még nem teljesen magyar nyelvű, teljesen magyar érzelmi mai polgársága a jövőben is segíteni fog kivívunk azt az ideális, egységes nemzeti állapotot, melynek nem szabad se pusztá emlékezni, se pusztá hajnal maradnia. A két pozsonyi testvérségre emeli poharát.

Az óriási lelkesedéssel fogadott felköszöntő után Neiszedler Károly képviselő és Leiff József kereskedő Apponyit köszöntötték fel. Apponyi erről újból felszólt. Mindig tiltakozott — ugymond — hogy a demokrácia ürügye alatt megfordított arisztokrácia léte-süljön. Az igazi üdvös demokrácia nem azt jelenti, hogy az egyik társadalmi osztály kikergeti a másikat és a helyébe ül, hanem, hogy kötelességekben, jogokban egyaránt osztozkodjunk, akármi létünk legyen születésünkre, multunkra nézve. Pozsony városának ily szellemű demokrata polgárságára emeli poharát. Sághy Gyula képviselő gróf Apponyi nejét köszöntötte fel nagy tetszés mellett. Még több töst hangzott fel, mire a társaság széteszolt.

KÜLFÖLD.

Régi és új államszövetségek. A *Berliner Tagblatt* azt újságolja, hogy a Földközi tenger partjain a politikai viszonyok annyira megváltoztak, hogy német-osztrák-magyar-angol szövetség alakításán járdozik a három hatalmasság külügyminisztere. Anglia a délafrikai háboruban való elfoglaltsága miatt elvesztette nagy hatalmát a Földközi tengeren, ahol az olaszok és franciák léptek örökébe. Gróf Goluchowski ezt a változást szeretné fölhasználni arra, hogy az osztrák-magyar monarchia közelebb juthasson Angliához. Az angol-osztrák-magyar szövetségnek azonban súlyos föltételei volnának; ezek között első az, hogy a monarchia belső egységét előbb meg kell erősíteni, s ha a birodalom két fele a még függőben levő kiegyezési és kereskedelmi politikai kérdéseket hamarosan el nem intézi: az angol szövetségből aligha lesz valami. Második föltétel az osztrák nemzetiségi viszály lecsillapítása; Angliára nézve azonban közömbös, hogy a nemzetiségi kérdés megoldása parlamenti uton történik-e vagy nem. Goluchowski-nak Oroszországgal már van biztosító szerződése és ha az angol egyezés is sikerül: Olaszországgal semmi hasznát nem veheti majd a franciákkal kötött tripoliszi egyezségnek.

A német lapnak ez a híre bizonyára csak kombináció, vagy legalább is korai. Hogy Olaszországgal most mindent elkövet, hogy szövetségnek értékét legalább látszólag emelje s ily módon mentül több előnyt csikarjon ki a hármasszövetség megújításakor, az csak természetes. Egy pár olasz lap máris dolgozik ily irányban. Így a *Capitale* éles hangon polemizál a magyar és osztrák lapokkal, amiért ezek a tripoliszi olasz-francia egyezményből a hármasszövetség gyöngyülsére következtettek. A *Capitale* többek közt azt

írja, hogy csalódnak ezek a lapok, amikor azt hiszik, hogy Olaszországra nézve káros hatással lenne a hármasszövetség fölbontása, ellenkezőleg: Olaszország ezt könnyen megteheti, annál inkább is, mert a lakosság ellene van a hármasszövetségnek.

A khinai udvar visszatérése Pekingbe. Egy táviratunk jelenti, hogy a khinai udvar utban van Peking felé s a khinai hadsereg egy része már meg is érkezett Pekingbe. Magának az udvarnak utazása persze lassan megy, mert az utazás legnagyobb része hintóban vagy lóháton esik meg. Hszianból már november ötödikén indult meg az udvar egyik csapata Peking felé. Legelőször a kabinet tagjai indultak el Hszianból, mintegy előőrset képezvén a császári menetnek. Mire magára a császári menetre került a sor, az utakat tisztára söpörték, sárga földdel behintették s vörös seymaszöveteket terítettek el rajta. Az ut Hszianon vezetvén keresztül, minden utmenti ház föl volt díszítve vörös lámpiókkal s minden ház előtt vörös terített asztalkák álltak, illatos füstölőkkel. A császári menet roppant színes képet nyújtott. A sokféle egyenruhának és zászlónak nagyon iestői volt a hatása. Legelőbb az eunochok mentek kocsiiban, azután sárgakabátos tisztek következtek lóháton, azután sorra jöttek a császári hordszék, mindenikben egy-egy trófeával. Most következett a császári testőrség, mely a közönségnek megparanosolta, hogy térdeljen le. Persze mindenki nyomban térdreest. A császár sárga sárkányruha díszített hordszéke jött. Tizenhat ember vitte, drága selyemruhába öltözve. A hordszéket lehetetlen finomságu selyemhímzések borították s nefe-rikóves ékszerek díszítették. A császár mozdulatlan meredt maga elé a széken s egy pillantásra sem méltatta térdeplő alattvalóit. Mindenkinek föltűnt, hogy arcszíne sokkal üdöbb, mint tavaly. Az utána jövő hordszéken ült az öreg Buddha; így nevezik az anyacsászárnét. A sárkányhímzésű, bő sárga selyemruhában szinte eltűnt. Arca hosszas, keskeny, arcsonjai kiállók, alsó ajka vastag. De szeme ragyog, mint a tűz s éleken magatartása furcsa ellentétet képez a császár apatiáival. Semmi sem került el vizsga tekintetét. Különböen nagyon meg van öregedve s legalább tíz évvel idősebbnek látszik, mint tavaly. Több kocsi következik a poggyászával s csak azután jön az a hordszék, melyen a fiatal császárné ül. Űde, fiatal alak s szemérem kíváncsisággal, szinte lopva vizsgálja a tömeget. Utána a kegyencnök hordszékei jönnek, végre pedig a trónörökös, majd az udvari föméltségek következnek. Bar az ut a város keleti kapuján vezetett keresztül, a szertartás követelte, hogy a déli kapun vonuljon keresztül a csapat, hol már várták a föméltségek és sárga selyemnapernyőket nyújtották át a felségeknek. Ez a császári utazás a roppantul fukar és kápszi özevgy császárnénak pompás alkalmul szolgált vagyonának és kincseinek a gyarapítására. Valahány városban csak keresztülvonultak, mindegyik busás adót fizetett pénzben, ékszerekben és drága himzésekben. Mivel az egész menet vagy három-ezer kocsiból állt, egyszeri megszállás egy éjszakára 10.000 forintba került s ezt természetesen az illető kerület volt kénytelen fedezni.

Balkán ügyek.

Budapest, december 30.

A belgrádi pánszláv tüntetés, tudniillik a bolgár szobránje tagjainak látogatása Belgrádban, elmarad. Ez kellemetlen helyzetből menti ki a szerb kormányt. A terv szerint ugyanis a bolgár és a szerb képviselők együttes ülést tartottak volna. Ugy terveztek, hogy ebből az alkalomból a *cárhoz üdvözlő táviratot intének*, amelyben a szerb és a bolgár nép hódolatát tolmácsolták volna a minden oroszok uralkodójának. Vuics szerb miniszterelnök, aki velünk, a szomszéd monarchiával fenn akarja tartani a jó viszonyt, természetesen nem szívesen egyezett bele ebbe a demonstrációba, de nem volt elég energiája ahhoz, hogy ezt esetleg megakadályozza. Most a bolgár miniszterválság megmentette ettől a kellemetlen tüntetéstől.

Belgrádban Draga királyné körül csoportosul újra egy sor esemény. Ismeretes, hogy Konstantinovic ezredes, Sándor király legközelebbi rokona, mit sem akar tudni Dragáról s hogy emiatt ugyancsak rövidesen bántak el vele. Konstantinovicnak távoznia kellett Szerbiából, de most ismét vissza akar menni. A szerb hatóságok azonban máig sem tudják, hogy milyen magatartást tanúsítsanak vele szemben, aki a közelmuliban a külföld színe előtt annyit galibát és kellemetlenséget okozott a szerb kormánynak. Ebben a dologban Mijatovic szenátor kérdést intézett Vuics miniszterelnökhez, aki egészen nyíltan kijelentette, hogy senki sem akadályozhatja meg Konstantinovic ezredesét abban, hogy visszatérjen Szerbiába. Annyit azonban,

ugymond, el lehet várni tőle, hogy Belgrádban való hosszabb tartózkodás esetére kellő figyelmet tanúsítson a királyné iránt. Hogy mit értett ez alatt a miniszterelnök, az a jól beavatott körökben sem tudják teljes bizonyossággal, de mint a szenátorok Vuics kijelentését értelmezik, a miniszterelnök a király egyenes kívánásának adott kifejezést. Sándor király ugyanis azt akarja, hogy nagybátyja, Konstantinovic ezredes és ennek családja kihagyatásán kérjen a királynétől és ez alkalommal kezét is csókoljanak neki. Ha Konstantinovic vonakodnék ezt megtenni, úgy kiutasítják az országból. A szenátorok legtöbbször azonban azon a véleményen van, hogy a király kiutasító parancsát a mostani viszonyok között a rendőrség semmiképp sem fogatosíthatja.

A párisi Rappal értesülése szerint Draga királyné már lemondott a tervezett pétervári utazásról. A királyné ugyanis állítólag megnevezte, hogy abban az esetben, ha távoznék az országból, távollétében a szkupstina olyan törvényt hozna, amely megtiltana neki, hogy visszatérjen Szerbiába. Vajjon hitelt érdemelve a francia újság értesülése, az kétséges, de az utóbbi időben mind nagyobb számban fölmerülő nehézségek immár kétségtelenné teszik azt, hogy a szerb királyi pár aligha ogyja az oroszok cáját szemtől szembe üdvözölni.

Draga királyné különben már belétörődött a változhatatlanba és most továbbra is azon járdozik, hogy ücsösét, Lynevica Miklóst, valahogyan mégis csak megtegye Szerbia trónörökösévé. Annak idején, mikor ezzel a tervvel nyíltan föllepett, Sándor király, egyrészt, hogy lecsillapítsa a fölzigatott kedélyeket, másrészt pedig, hogy a királynét egyelőre eltérítse szándékától, azt akarta, hogy a trónörökösjelölt műveltségének gyarapítása végett a külföldre menjen. A királyné, ugylátszik, beleegyezett ebbe a kikötésbe és ücsösét, Lynevica Miklóst el is küldte már Brüsszelbe, Lynevica Miklós Brüsszelben belépett a katonatiszti iskolába.

Pétervár, december 30.

Gróf Lambsdorf külügyminiszter hosszabb látogatást tett Nikita fejedelemmel, aki a látogatás után elutazott Pétervárról. Dolgorukov herceg hadsegéd a cárr megbízásából a határig kíséri a fejedelmet.

Bukarest, december 30.

Krajóvában Ciocazan liberálist 1152 szavazattal képviselővé választották Jonescu Take konzervatív volt miniszter 549 szavazata ellenében, Dorohocuban pedig Vasescu liberálist választották meg 129 szótöbbséggel a konzervatív ellenjellelt szemben. Ezt a két választást, valamint Budisteanu tábornoknak Brailában szenátorrá történt megválasztását az Agence Roumaine szerint súlyos vereségek tekintik az ellenzékre, különösen Kantacuzén és Take hűveire nézve.

HIREK.

Budapest, december 30.

BUDAPESTI NAPLÓ. December 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Személyi hír. Gróf Szapáry László finnei kormányzó ma reggel nemrég vásárolt birtokára a torontálmezei Fényre érkezett.

Az angol királyné betegsége. Londonból jelentik, hogy Alexandra királyné baja már mulóéleiben van, de kopenhágai jelentések szerint a királyné betegsége sokkal komolyabb, mint a hivatalos jelentések mondják.

Szilveszter ibolyái. Gólya-Szálláson egy kertben háromszor viritottak az idén az ibolyák. Ebből a ritka erős ibolyafajtából ma egy kedves levél kíséretében illatos példányokat küldött be négy nő-olvasónk. Szilveszter ibolyái egy levélken nyugosznak, mely még friss, zöldelő és illatos, tanúságul annak, hogy Szilveszter sem tud mindig sikerrel hareba szállani a tavasz gyermekeivel. Az illatos üdvözlőt, melyet újévi ajándéklul küldtök, halásan köszönjük.

Elégtétel egy derék, öreg katonának. A közös hadseregnek egy derék, öreg katonáját méltatlanság érte nemrégiben. Az ügy nagy port vert föl, majdnem fölülleges is ismételt. Báró Kober Ferdinánd nyugalmazott tábornokernagy elnöke a nyugalmazott katonatisztek egyesületének, s ebben a méltóságában mozgalmat indított arra, hogy a nyugdíjas tisztek jobb ellátásban részesüljenek. A békeséges mozgalom nem tetszett Kriegerhammernek, a hadügyminiszternek, s előbb azzal akarta lehetetlenné tenni a mozgalmat, hogy egy kis presszióval elvonta az egyesületétől a tiszteket. Azután nyilatkozott is a dologban, s végül becsületügyi eljárást indított Kober ellen. Az ítélet olyan lett, aminél

szigorubbat legmerészebb álmaiban se kívánhatott a miniszter. A bíróság az őz táborsernagyt, a hadserg egyik legjobb katonáját, megfosztotta a ragjától. Az ítélet azonban a király elé került s innen aztán egy kis változással jutott vissza az itélkező urakhoz. A király úgy döntött, hogy az ítéletnek nem kell érvényre lépnie. Ez a forma olyasmit jelent, ami egyenlő az ítélet megsemmisítésével. Az őz táborsernagyt néhány nappal ezelőtt operálták egy súlyos bajában és most ágyban fekvő beteg. Ott fogadta tehát a deputációban eléje járuló katonatisztet, akik gratuláltak a királyi döntéshez.

— **A király haragja.** Nincs uralkodó akinek életét a sors annyira telehintette volna tragikummal, mint *Ferenc József*. A császári és királyi korona az ő fején töviskoronává lett. Eléteknek temérdek keserűsége ugyancsak megedzette lelkét s ritka nagy lehet az az esemény, amely nyugodalmas filozófiáját érzelmi motívumokkal megrendítheti. Ritkán haragszik a király. Csak ha nagy-nagy kellemetlenségek érik — nem őt, hanem az országait, vagy az országai polgárait, csak akkor halljuk intő szavát.

Most újra megszólalt, hosszú szünet után. Haragja legutóbb a magyarság halálos ellenségeit, a pánszláv püspököket sújtotta. Most ez a harag a bécsi zokó-klubot érte. A milliós kártyajátssza, amely abban a bécsi klubban pár nap előtt folyt, főlháborította a királyt is. Bécsből jelentik ezt, hírül adván, hogy báró *Chertek*, a császári alapítványok igazgatója levelet írt a zokó-klub igazgatójának, amely levélben hírül adja a király haragját. Figyelmezteti az igazgatót, hogy a jövőben ne engedje meg a hazárdjátékot, különben a klubhelyiségnek, amely a császári alapítványok házában van, ki kell költözködni. A klubtagok még mindig izgatottan tárgyalják az esetet. A klubhelyiségek, amelyekben éjente mindig mozgalmas élet volt, a nevezetes kártyaparti óta egészen kihaltak. Az igazgatóság határozatot hozott, amely szigorúan megiltja a hazárdjátékot.

Hogy éppen a hazárdjáték keltette fel a királynak haragját, amelyet a leghivatalosabb formában rögtön közölték is az érdeklét klubbal, az új tanubizonyossága annak, hogy mily érködő szorítással kíséri a király szemé a mi társadalmunkat, mint félti a kínóvésektől s minő erőlyesen lép közbe, hogy a bajokat kinyesessze a kultúrától. A királyi szó valószínűleg használni fog. S talán leckéül szolgál a rend őreinek is, akik ugyancsak lazán figyelnek a kártyabarlangokra és sok olyan e fajta klubot és kávéházat nem kísérik szemmel, amelyekről ország-világ tudja, hogy hazárdjátékok tanyái.

— **Ováció egy főispánnak.** *Salgótarjánról* jelentik: Ismeretes, hogy *Szell Kálmán* miniszterelnököt a multkoriban egy kisebb küldöttség kereste fel abból a célból, hogy *Török Zoltán* honvármegyei főispán működése iránt bizalmatlanságát fejezze ki. A megye közönsége e tüntetéssel szemben folytonos ovációkban részesíti a népszerű főispánt.

Karácsony előnapján a főispán gróf *Forgách Antal* országgyűlési képviselő társaságában *Salgótarjánba* érkezett *Sztlárdy Odón* nagybirtokos meglátogatására. A város közönsége ezt az alkalmat lelkes tüntetésre használta fel. Mintegy 400 fállyás a salgótarján-rimamurányi vasmű és a salgótarjáni bányászok zenekarával a főispán szállására vonult, a hol *Kovács Nándor* apátplébános meleg szavakban méltatta a főispán érdemeit, elítélte a béke feloldására irányzott mozgalmat. *Török Zoltán* válaszában hangsúlyozta, hogy a békét óhajtotta a multban s erre törekszik a jelenben is; ennek érdekében mindent el fog követni s e munkájához új erőt merít az elismerésből. Végül a salgótarjáni dalárda elénekelt a *Szózatot*. Ebből az alkalmából a mintegy 5000 löny közönség üdvözlő táviratban jelezte ki *Szell Kálmán* miniszterelnöknek a bizalmat s ragaszkodást. Táviratilag üdvözölték azonkívül báró *Podmaniczky* Frigyest, az országgyűlési szabadalvüspárt elnökét.

— **Az új jaéki apát.** Mint értesülünk, gróf *Széchenyi* Miklós győri püspök lemondásából megüresedett jaéki javadalmas apátságot a gróf Erdődy-család, mint kegyur, *Kollányi Ferenc* t. titkos pápai kamarásnak, a magyar-Nemzeti Múzeum *Széchenyi* országos könyvtárörneké adományozta. A gróf Erdődy-család e kinevezésével a magyar egyház- és jogtörténelem egyik leghivatottabb és legszorgalmasabb művelőjét ültette az apati méltóságba, akinek kitüntetésében nemcsak a történelmi nevezetességű apátságról való méltó gondoskodást látjuk, hanem a becses irodalmi munkásság elismerő megjuttatását is. Kollányi apát ez új méltóságában is egyelőre megmarad a magyar Nemzeti Múzeumnál eddig eloglalt állásában.

— **Biztosítás.** Az angol király betegsége nagyon veszedelmes. A koronázási ünnepek előtt nagy kétségekkel néz Anglia népe. Lesz-e király, akit megkoronázzanak? S ha nem lesz, a nagy szomorúsgon kívül nagy üzleti veszteségek is kijárnak majd azoknak a kereskedőknek, akik a koronázási ünnepélyre ipareikket gyártottak vagy ipareikket vettek. Az angol kereskedők tehát arra az alapra, hogy él-e a király a koronázási vagy nem, biztosító-társaságot alapítottak, amelylyel üzleti érdekeiket védik. Ha az angol nép veszteségei még azzal a nagy veszteséggel is súlyosodnának, hogy koronázási ünnepek előtt királyi temetést kellene rendezniök, úgy a biztosító társaság visszafizeti káraikat, s ha Anglia királyja csakugyan felteszi fejére koronáját, akkor a dolgok úgy is simán folynak le maguktól. Ehhez a szokatlanul angolos gondolathoz más európai nemzetek, kik a kegyeletességet nem tudják így párosítani az érdekek megóvásával, nem tudnának hozzászokni. Anglia nagy ereje többek közt talán éppen ebben van. A biztosító-intézet ügyei egyébként jól állanak. Részvényeinek ára ugyan csökkent, ami viszont *Edvárd király* egészségének kedvezőbbre fordulását jelenti, de a hosszú betegségek évszázadok óta egyformán szoktak végződni s London gyárosai most már nemcsak lojalis érzéseik hatása alatt, de részvényeik sorsa iránt való érdeklődésből is naponként tudakozódnak:

— **Hogy van a király?**

— **Kételemek a halálos ítélet után.** A chartresi esküdték, amint arról annak idején megemlékeztünk, bünsőnek mondták ki *Brière* Eduardot és a törvényték kimondta a halálos ítéletet. A verdikt szerint *Brière* elkövette a lehetetlennek látszó bűnt, megölte öt kicsiny gyermekét, mert csak így remélte feleségül elnyerni azt a fiatal leányt, akit ez a vénülésnek induló férfi szenvedélyesen szeretett. A tárgyalás egész folyamán a legsúlyosabb bizonyítékok állottak szemben a vádolt tagadásával és azzal a kijelentésével, hogy a gyermekeit véghetetlenül szerette.

A bizonyítékok elhangzoltak az íteletelőzattal előtt, de az elítéltek folytonos tagadásától még most is visszhangzik a francia sajtó. *Brière* most is tagad és esküszik ártatlansága mellett. A halálos ítélet nem törte meg a makacs embert s viselkedésén a kétségbeesésnek nyoma sincs. Naponta irigylendő étvágygyal költi el a rabkosztót és oly nyugodtan alszik az ötszörös gyermekgyilkosság miatt halálra ítélt rab, mint az — ártatlanság. Cellaájából legutóbb levelet írt felöltött leányához s levélében valóságos viszonvádat emel az esküdték tagjai ellen.

Az esküdték fele aludt a tárgyaláson. Hiába beszélt nekik a vádló, hiába beszélt nekik a védő, ők aludtak, szunyóáltak. Isten tudja, hol jártak közbe-közbe a gondolataik! Az igazságnak az az istenasszonya, mely én fölöttem mondtott ítéletet, nem csupán vak volt, hanem vak is, süket is, álmos is.

Az esküdték erős megvádolása után *Brière* önmagáról és gyermekeiről emlékezik meg lehelében:

Kedves *Germaine*! Szép karácsony vár rád, mondhatom. Pedig ugyebár milyen boldogság lett volna kis nővéreidnek karácsonyi ajándékokat küldeni s ők mennyire örültek volna a meglepetésnek? Hittem az igazságban s csalódtam. Hittem hogy megölelhetlek még és beszélgethetek majd veled, de hát nem így történt! Tudod, hogy milyen rettenetes az életem nyolc hónap óta; azt hittem, hogy majd jobbra fordul a sorsom, s ime, ez a vége a dolognak! Ez borzasztó! Mindig mondtam: bár engem is megöltek volna, akkor nem kellett volna ezt mind megérnem, s ti most nem volnátok beestelenek! Befezetem a levelemet s csókollak apai szívemmel s nem annak a gonosztevőnek a szívével, akinek tartanak. Az atyád maradok, míg csak el nem ragadnak tőled.

Brière *Eduard*.

Van valami ebben a levélben, ami támogatni látszik az ítélet szigorát és azt a hiteltelenséget, melylyel az esküdtészeki verdikt az ártatlanság hangzatosára választott. *Brière* azt remélte, hogy majd beszélgethet *Germaine* leányával és ez a passzusa a levélnek úgy van tartva, mintha valamely kedélyes családi jelenetről, boldog együttlétről és kedves csevegésről volna szó. néhány hónappal az öt kis gyermek erőszakos halála után. Valami imitált családi vonás beszél ki e sorokból s a levélíró az áldozatok emléke — ugyilátszik — egyáltalában nem is háborgatja. De sokkal komolyabb bizonyíték még e levél hangjánál is az, hogy az elítéltek leánya, *Germaine* úgy érez, mint ahogy az esküdték érezték, ő is bünsőnek tartja az atyját. De minden terhelő és gyanúsító tünetnél

borzasztóbb az, hogy csakis erős gyanúkok, de nem minden kételet kizáró bizonyítékok szerepelnek a halálos ítélet után!

Vajjon a kivégeztetés után, ha ugyan rákerül a sor: erősebbek avagy gyöngébbek lesznek-e a terhelő mozzanatok?

— **Madarász apó a szabadalvükörben.** *Ezüstfűrtü*, kedves vendége volt ma este a szabadalvükörnek. *Madarász József*, a minden pártok legkedveltebb *Jósi* bácsija, tette meg szokásos évi látogatását, amely hagyományára lett nála, amióta a néhány esztendő előtti zivatorkban mint koronázó vitte biztos rývbe a Ház megrekedt tanácskozásait. Azóta *Jósi* bácsi esztendőről-esztendőre hűségesen eljár ujesztendőt közszönteni. S mikor kuruocs lépteivel végigjárja a Lloyd-klub hatalmas termeit, alig győzi elkapkodni a sok üdvözlést. Meleg szeretettel környézik mindenki s boldog, aki közlébe férközhetik. *Jósi* bácsi pedig pajkosan évődik a sok labancal és derüre hangol minden komoly ábrázatot. S míg ő ott van, szó sem esik politikáról, ország dolgairol. Bezzeg, szaporán ejti a szót *Madarász apó* és mondogatja:

— Csak igaz magyarok volnátok valamennyien!

Mire az egyik temperamentumos labanc így csipkedt meg az öreget:

— Jó kuruoc vagyunk mi mindnyájan...

Madarász apó hitetlenül rázza a fejét, a labanc pedig így folytatja:

— De a különbség közzöttünk az, hogy Te bátyámuram kívül hordod a magyar nadrágot, mi pedig bévülről.

A szellemes évődésnek derült visszhangja támad s csapatotul kísérik végig az öreg urat a termenek a kártyaszobákig, ahol büszkén végig járja *Madarász apó* minden kártyajátéknak — a magyar nevet. Csak a *ferbivel* volt kissé megakadva, amelynek nem találta meg hirtelen a jó magyar nevet. Lett erre nagy kötekedés, mire az apó így oldotta meg a csomót:

— Nevezeték hát *festékes játéknak!*

— **Kossuth Ferenc állapota.** *Kossuth* Ferenc, a függetlenségi és 48-as párt elnöke, orvosa tanácsára még hosszabb időt fog az ágyban tölteni, hogy a gyakran felújuló csuzos bántalmak fellépésének gyökereken elejét vegyék. A beteg ágyban fogadja majd újveker a *Thaly* Kálmán vezetésével nála tisztelő párttagokat. Különbben az ország minden részéből naponta számos levél érkezik, mely a beteg pártvezér állapotáról kér felvilágosítást. Orvosa, *Müller* Kálmán egyetemi tanár, naponta meglátogatja a beteget.

— **A Budapesti Újságírók Egyesülete** az újév alkalmából december hó 31-én kedden délután 3 órakor fogja elnökét üdvözölni az egyesület helyiségében (Kerepesi-ut 17.). A tagok szerencsekívánatait *Hoitsy* Pál alelnök fogja tolmácsolni.

— **A szellemes honleány indítványa.** A szellemes honleány neve *Josics Lyubica*, aki természetesen horvát. Hogy szellemes honleány és hogy indítványozott valamit, azt egy kis levélke árulja el, mely a zágrábi *Hrvatska* szombati számában jelent meg. A levélke így szól:

Gyurkovics György ur parlamenti koporsójára szánt koszoru megváltására *Josics Lyubica* szellemes honleányunk indítványa folytán két koronát küldünk a *Cyrl* és *Metold* egyesületnek azzal az igérettel, hogy az 1902. év folyamán minden hónapban hasonló összeget küldünk a t. szerkesztőségnek.

Bécs, december 24-én.

Ljuboszlav és *Dragon*.

Tudni kell, hogy *Gyurkovics György* horvát képviselő volt nagyon sokáig s a magyar parlamentben kivált magyar érzelmével. Mindig elítelte a horvát tulzókat s egy hónappal ezelőtt még egy nagyon becsületes, hazafias beszédet mondott a t. Házban. Aztán a horvát választások alkalmával megbukott s a „szellemes honleány“ ime így áll rajta bosszút a horvát tulzó nagy gaudiumára. Megcsinálja *Gyurkovics* parlamenti koporsóját s a derék urfiak küldözgetik a koronákat koszoru-megváltás címén. Nagyon mulatságos indítvány ez, s irni lehetne rajta.

— **A kuruzslás ellen.** Az országos közegészségi tanács legutóbb tartott ülésében előzetes hosszabb tárgyalások után végleg megállapította az 1876. XIV. t.-c. VIII. fejezetének megváltoztatására vonatkozó javaslatát. A: említett fejezet intézkedései a gyakorlatban elégteleneknek bizonyultak a kuruzslás megakadályozására, s ezért a tanács szükségesnek tartja, hogy a célravezető intézkedések a régiéktől teljesen eltérő elvi alapon jöjjenek létre.

Legújabb cs. és kir. szabadalmazott

FÉRFIING

Vértés és Sebestyén

Budapest, IV., Múzeum-körút 15.

csász. és kir. szab. férgernemű készítőik.

melynek nyakléce a redombolnód gallér bőségéhez önmagától pontosan szabályozódik, ráncok képződését kizárja és szükségéhez képest, 3-4 kébb vagy bővebb gallér használatát teszi lehetővé! Rendkívül célszerű és használatban olyan egyszerű, hogy külön utasítást nem igényel. Ezen ingek egyedül nálunk a főtatalóknál kaphatók minden bőségben a következő kivételben:

Legjobb minőségű siffonból, sima vagy redés mellet 2,25 és . . . 2,75 ft. Puhá batizt- vagy plümellet . . . 2,75 ft. szoban mórtaék után, tejszó szerinti kivitelben is készíthetők. Vidéki megrendeléseknél elegendő a gallér számát megadni. Részletes leírású szívesen szolgálunk. Utaztatók a szabadalmi törvénybe ütköznek. Továbbá ajánljuk a rakatárunkon nagy választékban levő francia és angol uridivat különlegességeket, valamint bol- és külföldi kárpokat.

— **Gyermekjátékok.** A Magyar Ipar legnagyobb száma arról közöl adatokat, hogy mennyi magyar pénz ment ki külföldre gyermekjátékokért. Az érdekes adatok összegzéséből kitűnik, hogy négy millió koronán felül összegért hoztak be magyar gyermekeknek való játékszert külföldről. Elszomorító gondolat, hogy az a kis puská, dob és trombita, melylyel gyermekeink háborusított játszanak, valahol külföldön készült s hogy amikor a kis fiaink kezében megvillan a játékkard, hogy törököt öljön, vagy hogy megkeresse a németet, akkor Svájcban vagy Németországban készült karddal támad a magyar gyermek. Milyen nagy család van abban, hogy a fából készült huszár, akit diadalmasan vezetnek a gyermekszoba vitelét az ellenség ellen, nem is magyar huszár. Fájja nem magyar erdőn termett, a festék, melylyel ki van cifrázva, sem a magyar hegyek ásványaiából lett. A játékhuszár minden porcikája külföldi. A kis gyermekek ipara gazdag tanulságot rejt magában a felnőttek számára. Ha már olyan töeltenül nézik az emberek a nagyok számára való iparcikk behurcolását, legalább a gyermekjátékok körül legyenek egy kissé gondosabbak. Miért nem követelik erőlyesen, hogy kereskedőink csak magyar gyártmányú játékszert áruljanak s miért nem koppintanak azoknak a kormére, akik már nem elég esznek meg avval, hogy Jánost becsapják, hanem már Jancsin kezdik a dolgot? Valóban igazat mond a Magyar Ipar, mikor a gyermekjátékok behozatáról szóló közleményét így végzi:

Az ember lelke mélyéig megrendül, ha arra gondol, hogy ilyen példátlan tékozlás, a tulajdon vagyonnak ilyen nemábanossággal az idegenbe való hordása mellett, az országnak gazdaságilag el kell pusztulnia.

— **Tanítók gyűlése.** A tanítók országos bizottsága ma délelőtt tartotta gyűlését a Wesselényi-utcai népiskolában. A gyűlés első tárgya volt a tanítóegyesületi élet fejlesztése érdekében megindított mozgalom irányítása. Akörül forgott a kérdés, hogy szabad egyesületekben, vagy általánosan kötelező hivatalos egyesületekben szolgálják-e a tanítók a saját és iskoláik érdekeit. Már a nyáron megtartott hasonló gyűlés a kötelező egyesületek megtartása felé hajlott, a mai tanácskozás eredménye azonban, hogy kivált Nagy László, Szabó B. Béla, Józsa Dániel és Böngyéri János hozzászólásai után nem foglalt állást a bizottság, hanem megszavaztatta a tanítóegyesületek arról, hogy mit akarnak, szabad egyesületet-e vagy hivatalosan és általánosan kötelező tanítóegyesületet. Ebben a részletes tervek mindenikét bő magyarázattal megküldi a vidéknek. A gyűlés másik tárgya volt a jövő évi munkaprogramm egybeállítás. Eszerint első sorban nagy akció indítanak a minden jellegű iskolák tanítóinak fizetésrendezése ügyében. Továbbá az országos szervezendő ifjúsági egyesületekről és a szakszerű tanítóképzés és tanítóképesítés dologáról fognak a jövő évben országos szervezés és aközéppontban is tanácskozni. Ezt a három kérdést az országos bizottság jövő évi nyári nagygyűlésének tárgysorozatába is. Ezzel a gyűlést véget ért.

— **A Magyarországi Hirlapok Nyugdíjintézkedése.** Heltai Ferenc elnöklésével ma tartott ülésén Fekete Ignác titkár bejelentette, hogy az intézetnek Deutsch Antal és Friedmann Lipót intézeti tagok alapítványt szándékoznak tenni és annak első részleteként 600—600 koronát be is fizettek.

Az igazgatóság ezt köszönettel fogadta, valamint köszönettel vette a Szent István-Társaság 400 korona alapítványi részletét, a Pesti könyvnyomda részvényársaság által az újvízi postakönyvesek útján befizetett 2000 koronát és a Steiner Armin és Ferenc 10 korona, a Budai Polgári Kör 60 korona és a Jogászbizottság 50 korona adományát. — Köszönettel vette az igazgatóság tudomásul hogy a napilapok csakis oly bázisok és mulatságok előzetes reklámjait fogják a farsangon közölni, melyeknek rendezőbizottságai az intézetet adományban részesítik. — Rendes tagokul felvételtettek: Freund József, a Budapesti Tagblatt segédszerkesztője és Halom József, az Egyetértés dolgozója. A II. (övezey nyugdíj), illetőleg III. (árvaellátás) osztályba az igazgatóság beigattala: Benes Janos, Fodor Ferenc, Soltész Adófi, Szalay Mihály és Vészi József rendes tagokat. Az igazgatóság ezután a Bródy-alapból szavazott meg segélyeket.

— **Jótekonyság Mámorosban.** Mámoros vármegyében báró Roszner Ervin főispán kezdeményezése folytán mozgalom indult meg az újvízi üdvözlők megváltására. A begyűlt összegben a tél hónapokban Mámorosszigetén kenyeret és tejet osztanak ki a szegényeknek s e jótétményben most már naponként négyezer részesülnek. A megfelelő helyiséget Szöllösy Antal díjtalanul engedte át s eddigéig 800 koronánál több gyűlt egybe a jótékonycélra. A hölgybizottság élén a főispán neje, báró Roszner

Erviné szül. Forgách Klótild grófné áll s a kiosztásnál a hölgyek felváltva vesznek részt. A főispán kérelmére Darányi Ignác földmivélségi miniszter 30 köbméter tűzifát adományozott a vármegyei kincstári erdőségekből a helyiségek fűtésére.

— **Francia alapság.** A hatalmas formájú *Le Journal*ban olvasunk egy kis hirt. Elmondja ez a kis hír néhány rövid sorban, hogy gróf Potocki József magyar képviselő egy éjszakán gróf Pallavicinivel szemben két millió kétszáz ezer frankra rugó kerek kis summácskát vesztett el s hogy az osztrák-magyar igazságszolgáltatás, amely nagyon fel van háborodva az eset miatt, megtette lépéseit a két grófi játékos ellen. Néhány kis sor az egész és néhány kis sorban mennyi tévedés! Aligha tudja majd meg a gőgös *Le Journal*, hogy mennyit tévedett, mégis érdemes jellegyezni, hogy:

1. Gróf Potocki József nem magyar képviselő, hanem lengyel főúr és muszka nagybirtokos.

2. A rengeteg összeget nem gróf Pallavicini ellenében vesztette el.

3. Nem osztrák-magyar igazságszolgáltatás ildözi felháborodva a két játékos.

Magyarország pedig mindenképpen rosszul járt megint az elterjedt francia lap által: elvesztett két milliót. Különös; az eset Bécsben történt s a saját alaposan szétvitte a híret, mégis annyira rosszul van értesítve róla a francia újság. Ha Budapestben történt volna nem szólhatnánk. Végre is a Balkán!...

— **A verőgép.** Az exotikus földrészek majdnem naponként termelnek már valami korszakalkotó találmányt, reformot. Most Fokváros keleti fel a figyelmet az *ő verőgépével*. Ez a készülék bizonyára partokba fogja szagatni a világ közvéleményét, amintohogy még mindig megoszlik a felfogás arra nézve, vajon jogos-e vagy sem a testi fenyték az iskolában. Mert az iskolának szól a találmány Fokvárosban, ahol az intézmény megszületett, nyilván szükségesnek tartják még a tanulókeresést, de egyszersmind és mindenképp föltt a tanítók kényelmét. Mert a verőgép egy szék, amely csavarokkal és rugókkal akként van szellemesen megszerkesztve, hogy ha a kis nebuló beleül, annyi és olyan erős ütést kap, amennyit és aminőt a tanító ur jónak lát, ennek megfelelően állítja be ugyanis a verőgépet. Mondják, hogy Fokvárosban szemlátomást javulnak a gyermekek azóta, hogy a verőgép működik. A gyermekek ugyanis rájöttek, hogy a tanító egészen kikerült a játékból, mint mondani szoktak. A tanító nem dühös többé, nem fárad, mikor büntet, csak beleülteti az elítéltet a verőgépbe és kényelmesen nézi a bűnhődési jelenetet. Még csak egy újat sem kell megmozgatnia, mihelyt a gép megindult, vagy akár hozzá se nyul a géphez, hanem mással inditatta meg. Szóval, nagyon egyszerű a vásár. A gyermekek aztán ugy gondolkoztak nyilván Fokvárosban, hogy ilyenformán nem érdemes rossznak lenni. Minek, mikor a tanító bácsinak alig van miatta valami bosszúsága...

— **Egy herceg gondnokság alatt.** Thurn és Taxis Viktor herceget a szombathelyi törvényszék gondnokság alá helyezte. A hivatalos lap erre vonatkozólag a következők hirtetést közli:

1403/1901. A szombathelyi királyi törvényszék ezennel közhírré teszi hogy hogy Thurn és Taxis Viktor herceg baltavári tartózkodása bécsi lakos a szombathelyi királyi törvényszéknek a ienti szám alatt kelt végzésével a mai napon az 1577. évi XX. t. c. 28. §-ának e) pontja alapján gondnokság alá helyeztetett.

— **Árvízveszedelem.** Mármarosszigetről írják: A mult havi máramarosi árvíz, mely a viski bírd elemunkálatait is megsemmisítette, oly nagymérvű volt, amilyén árvíz 1869. óta nem volt. Most a tavaszi lanya napok és a naponként megújuló esőzések ismét annyira olvasztják a nagy hegyek hótmögét, hogy a folyók újból veszedelmesen emelkednek. Ha még néhány napig tart a meleg idő, az árvíz szinte kikerülhetetlen.

— **Elnyűt vezérőrnagy.** Bécsből jelentik, hogy báró csódi Mezős Károly címzetes vezérőrnagy, a Jockey-klub igazgatóságának tagja, szélütés következtében meghalt.

— **Változás az Eötvös-alap elnökségében.** Péterfy Sándor, aki az általa létesített és 26 esztendőig gondozott Eötvös-alap elnökségéről október 12-ikén leköszönt, Lakits Vendel és Urvary Béla másodelnökök előtt ismételve kijelentette, hogy a jelen körülmények között nem érzi magát sem eléggé erősnek, sem pedig eléggé alkalmasnak az egyesületi ügyek gondozására és vezetésére s az Eötvös-alap Országos Tanítói Segély-Egyesület örökös elnöki tisztét a jövőben újra elfogadani nem hajlandó. Fel is kérte a másodelnököket, hogy a megüritt elnöki szék betöltésére nevére a kellő intézkedéseket az 1902-ik évi február 2-ikán megtartandó közgyűlés előtt megtegyék.

— **A kereskedelmi alkalmazottak és a helyszerzés ügye.** Egy olvasónk, aki maga is állásnélküli kereskedelmi alkalmazott, azt írja nekünk, hogy ez idő szerint négyezer kereskedelmi alkalmazottnak nincs állása a fővárosban. Ez a szám — azt hisszük — túlzott kissé, de ha leszámítjuk is belőle azt a tévedést, ami valószínű, nagy numerus marad. Ezeknek a segítésére — amint ez már ismeretes — bizottság alakult. A bizottság adományokat gyűjt, azokat szétosztja az állásnélküliek közül azok között, akik segítségért folyamodnak s azonkívül — állást is közvetít. Felszólította tudniillik a kereskedőket, hogy a bizottságnak jelentsék be azt, ha segédre vagy hivatalnokra van szükségük. A bizottság díjtalanul ajánl alkalmazottat mindenkinnek. — Ezt az állásközvetítést sérelmesnek tartja a mi levélírónk és méltán. Azt mondja tudniillik, hogy az állásnélkülieknek legalább is fele nem megy a bizottsághoz segítségért. Kikopallja valahogy a maga szegénységében azt az időt, amíg álláshoz jut. Nem képes arra, hogy átadja a nyilvánosságnak a maga baját-gondját, ami végre is az ő privát ügye és semmiféle bizottság elő nem tartozik. — S a munkanélkülieknek ez a része elesik még a reménytől is, hogy álláshoz juthat, elesik pedig azért, mert a munkanélküliek segítésére alakult bizottság nemesak jótékonykodik, hanem állást is közvetít s természetesen csak azoknak, akiknek a munkanélküliegéről közvetlen tudomása van. — Mindenesetre meggondolni való az, ami ebben a levélben el van mondva s jól tenné a bizottság, ha számolna ezzel a szemponttal is. Azt hisszük, hogy nem is volna túlságosan nehéz megtalálni a módot arra, hogy az állásközvetítés dolgában ne sértsék meg egyik szűkölködő félnek se az érdekét. Ha azok, akik segítségére nem reflektálnak, szintén jelentkeznek a bizottságnál, tisztán csak azért, hogy helyhez jussanak, s a bizottság az esetleges állásokat a kétéle szegényemberek között arányosan osztaná meg, nem lenne oka a panaszra se annak, aki hozzánk fordult a levelével se sok olyan társának, aki hallgatva túri a méltánytalanságot.

— **Letartoztatott udvarhölgy.** Nagy feltűnést kelt egész Olaszországban egy letartoztatás, amely Speziában történt. Rómából jelentik az esetet. A letartoztatott nem más mint Vergazzola Angelina, Castiglione grófnő volt udvarhölgye. A lakásán megtartott házkutatás alkalmával egész csomó levelet találtak, amely levelek közül igen soknak nagy historiai értékük van. Nagybecsűek tőként III. Napoleon, Viktor Emáuel és Cavour sajakézüleg irt levelei. Egyéb értékes tárgyak közül megtalálták még Castiglione grófnőnek eleiánt-sonbtóli készített keresztjét is, amelynek értéke tizenöt ezer liránál is több. Az udvarhölgyet lopás gyanúja miatt tartóztatták le. A megindított vizsgálat még több bűnrészt is földezett, akiknek letartoztatását a napokban várják.

— **Bűnvizsgálat Seroa Matild ellen.** A nápolyi panama legkínosabb epizódja kétségteletlenül az a vád, amelyet Sarredo senátor Seroa Matild, a világhírű művészno ellen emelt. Egyszer már megirtuk, hogy az író hosszú memorandumban tisztáznai igyekezett magát a vádak alól. Seroa Matild most újabb levelet intézett a lapokhoz, amelyben azt írja, hogy maga kért önmaga ellen bűnvizsgálat abból a célból, hogy ekképp végérvényesen kitűnjék ártatlansága.

— **Hítvesgyilkosság.** Mährich-Ostrauban egy Stocker Károly nevű rózsahegy származású magyar lakatos tagnapöltött este négy gyermekének jelenlétében meggyilkolta a feleségét. Tettét előre megfontolt szándékkal követte el. Még reggel élesre fente a zsebkését és azzal szúrkalta össze a szerencsétlen asszonyt, A gyilkost a csendőrség kézre kerítette.

— **Elutasított gyógyszerésztestület.** A budapesti gyógyszerésztestület régebben olyan értelmű szerződést kötött a belügyminiszteriummal, hogy az országos betegápolási alap részére rendelt gyógyszerek árából a humanizmus szempontjából husz százaléki kedvezményt ad. A testület módosítani akarta ezt a határozatot és hivatkozással a napról-napra rosszabbodó gazdasági viszonyokra és árszabásuk folytonos csökkenésére, föirt a belügyminiszterhez, redukálna a felére a felhozott okok figyelembevételével a husz százalékos kedvezményt. A belügyminiszter most nyilatkozott ebben az ügyben és a kérelmet elutasította.

— **A Kalevala gyűjtőjének szobra.** Helsingforsból táviratozik: Miklos cár megengedte, hogy Helsingforsban Loenn Rottinak, a Kalevala finn népmesze gyűjtőjének és első kiadójának szobrot állítsanak.

— **Eligazolta a vonat.** A szegedi üzletvezetőséghez érkezett jelentés szerint Orsova és Karánsebes közt elgázolt a gyorsvonat egy urias külsejű embert. Kacsok Vazuinak hívják. Azt hiszik, hogy román kekereskedő, és hogy öngyilkossági szándékból vetette magát a vonat elé.

A transzferálás új rendje. A transzferálás a legpogányabb valami, amit pénzügyi elme valaha kitalált. Valóságos hóhérmunka, az amugy is nyomoruságos sorsban levő kis ember fojtogatása, belekergetése a züllésbe... Az ember tudniillik addig valami, amíg egy talpalatnyi hely az övé, míg családja és a maga számára nemcsak éppen a mindennapi kenyeret tudja megszerezni, hanem épségben tudja tartani az otthont is. Azt a négy falat, ami magába zárja az ekszisztenciáját és az asztalt, az ágyat, a kreszenet... Ez adja meg a legigénytelenebb kis ekszisztenciának is az erőt a küzdéshez és a munkához s valamiesko kis önzérzetet is. Addig polgár, amíg ki nem ürítik a lakását, addig ember. Azután csavargó s igen sok esetben megtörtént már, hogy ebben a nevezetes momentumban kezdődik el a tisztos kenyérkereső életben a züllés. Nincs az életnek célja. Iszik, elhanyagolja a családot, a foglalkozását s megindul a lejtőn lefelé — annál nagyobb dícséretre annak az atyai gondviselésnek, amely nem elégszik meg avval, hogy beszédje az állam kasszájába az adópénzt, hanem tönkroteszi az adózót is. Mert csak arról van szó. Ha valaki nem tud adót fizetni, teljességgel nem képes rá, akkor elcitolhatják a holmiját otthon is. Az állam károsodásáról so sincs, ha megtörtént a foglalás. Hogy hol értékesítik a lefoglalt holmit, az mellékes. A fődolog: az értékesítés. A fináczenik, azonban kitalálták pressziókat a transzferálást. Nem itthon licitálnak, hanem az árverési csarnokban. Egy piszkos, férges raktárban, amiben egymásra halmozak a sok rozoga butort. Egy halomban limlomot, de külön-külön a kis ember jó barátját, a keserves megélhetés mindennapi tanuját. Onnan kell kiváltani. Megfizetni a transzferálást, aztán fizetni a visszaszállításért és persze, senki se fizeti meg azt a kárt, ami a holmban a két szállítás meg a semmiképpen se gyöngöd berakítás alatt esik. Hogy a polgárságnak ez a pofon-Csapása mire jó, azt senki épező ember nem tudná megmondani. Az adóbehajtás fórumai azonban szörnyen ragaszkodnak hozzá s amennyire lehetséges, még szigorítják is — a hüvelykszerítőt. Van tudniillik egy miniszteri rendelet, amely kimondja, hogy ha az adóhátralékos a véghájtó előtt igazolja, hogy a hátralék egyharmadát kifizette, vagy az egyharmadot a végrehajtónak kifizeti, akkor az ingóságát nem kell elszállítani. A város eddig ugy magyarázta a miniszteri rendeletet, hogy a megmaradt adóhátralék egyharmadát kell kifizetni. Az utóbbi időben azonban egyik-másik kerületben ugy magyarázták a miniszteri rendeletet, hogy az eredeti adóhátralék egyharmadát kell megfizetni, vagyis legfeljebb három részletben. A tanács felhívta az adófelügyelőséget, járuljon hozzá a miniszteri rendeletnek az utóbbi magyarázatához. Az adófelügyelőség azonban harmadik magyarázatot is talált. Azt mondja az adófelügyelő, hogy az egyharmad fizetés csak az első alkalomra szól. Ha az első egyharmad megfizetése után az adóhátralékos nem fizet második alkalommal, meg kell fizetnie az egész hátralékot, különben azonnal el kell transzferálni a lefoglalt ingóságát. A végrehajtók már foganatosítani akarták az adófelügyelőség határozatát, de a polgárság mindenit tiltakozott az új rend ellen, — már amennyiben ez a durva erőszakoskodás rendelkezhető.

A kassai tifusz. Kassa város e hó 28-án megtörtelt közgyűlésében nagy jelentőségű keltelt Sipos A. Gyula bizottsági tagnak erőlyes bangu interpellációja a város felől elterjesztett járványhírek dolgában. Szerinte kizárólag a katonai legénység közt, még pedig állítólag éromlott konzervek élvezete folytán jelentkeztek megbetegedések s a rémhírek elégségesek voltak arra, hogy az ottani kereskedők és iparosok karácsonyi üzleti forgalmát tönkretgejék. Vidéki vendéközönség nem mert a városba menni, a szállodák vendégforgalma a minimumra esőkkent, sőt a város jelentékenyebb gyáripari termékei, ugymint liszt, sör, sonka stb. sem keltek jól a kiviteli üzletben. A közgyűlés utasította a polgármestert, hogy szigoru vizsgálatot követeljen a katonai batóságától, az elterjedt hazug híreket pedig hivatalból demontáltassa.

Házasság. Dr. Koffler Adolf fővárosi gyakorló orvos eljegyezte Weinek Ika kisasszonyt, dr. Weinek József ügyvéd, fővárosi bizottsági tag leányát.

Dr. Donáth József budapesti ügyvéd jegyet váltott Szold Ernával, Szold Zsigmond felső-szeeli nagybérlő leányával.

Serény Béla, a Fehér és Sorány-öcg tagja eljegyezte Freund Ilonka kisasszonyt, Freund József leányát Budapestről.

Nagy János január 2-ikán esküszik örök hűséget Bányuban Wolf Adél kisasszonynak.

Betörés Bécsben. A bécsi rendőrgazgatóság ma táviratban közölte a főkapitánysággal, hogy ott az éjszaka betörték *Blumenkranz* óras üzletébe és 10.000 korona értékű gyűrűt és óraláncot elvittek. A betörők a lopott ékszerekkel valószínűleg Budapestre jöttek. A rendőrség megiette a szükséges intézkedéseket.

Ongyilkos törvénytészi elnök. Bécsben, mint onnan jelentik, az elmúlt éjszaka meglepő öngyilkosság történt. Lovag *Holzinger* Ferdinánd udvari tanácsos, a bécsi országos törvénytészék alelnöke vetett véget életének hatvanöt éves korában. Senkinek sejtette a képzelt, népszerű férfiu sőtét szándékát, akikkel csak érintkezett az utóbbi időkben, semmi rendkívülit nem vettek észre a viselkedésében. Tegnap éjszaka ugy egy óra tájban odahagyta a lakását és kocsin a törvénytészék épületbe hajtatott. A kapus semmi különöset nem látott az éjjeli látogatásban, mert az utóbbi időben az alelnök, aki rendkívül szorgalmas volt, gyakran virrasztott át éjszakákat az akták fölött. A kapus volt az utolsó ember, aki élve látta. *Holzinger* nyugodtan köszöntötte a kapust és felment hivatalszobájába. Reggel kilenc óraker egy szolga berontott az első államügyész szobájába, hogy *Holzinger* szobájában, az íróasztal előtt levő nagy karosszékben halva találták. Mikor az államügyész áttutott az alelnöki hivatalos helyiségbe, már ott taláta a törvénytészék orvost, aki már csak azt tudta megállapítani, hogy a halál már a hajnali órákban állott be. *Holzinger* teljesen felöltözve, hátrádólve hevert a karosszékben. Jobb keze görosösen szorított egy revolvert, amelyből jobb halántékába röpitett egy golyót. Arcvonásairól békés nyugalom tükröződött és szenvedésnek nyoma sem látszott. A diszes íróasztalon egy iv papirt találtak, amelyre energikus vonásokkal ezt írta *Holzinger*:

Mintán az a veszedelem fenyeget, hogy teljesen megvakulok, elbucszom az életől és ismerőseimet arra kérem, hogy jóakarattal őrizzék meg emlékemet.

Szembaja félévvel ezelőtt támadt, ujabban olyan rosszra fordult állapota, hogy két hónapig szabadságon volt Mikor pár héttel ezelőt visszatért szabadságáról, nagy buzgalommal mélyedt el *Carina* Sándor lovag kémkedési ügyébe, melynek végtárgyalása január másodikára volt kitűzve. Ez a pör, mint *Holzinger* maga többször mondta, nagyon felizgatta, idegessé tette és barátai ugy vélekednek, hogy pillanatnyi felhevülésben követte el vézetes tettét. *Holzinger* eleinte mint államügyész működött. 1878-ban a bécsi országos törvénytészékhez került, melynek 1889-ben alelnöke lett. Az utolsó két évtizednek nem volt oty szenzációs esküdtészi tárgyalása, melyen nem ő eínökölt volna. A Ringszinház igazgatóságának (1882.) és Zaleszki postaszikkasztónak pöre szintén az ő nevéhez fűződik, 1887-ben, midőn a nagy anarkista-per tárgyalását vezette, megkapta a harmadosztályú vaskoronarendet. Nagy kedvvel tárgyalt oly pörökben, melyekben összeesküvések és nagy-szabású bünszövetségek szerepeltek. A legutóbbi időben *Holzinger* eínkölt a gyermeköléssel vádolt *Kutsohera-pör*, valamint *Vanyek* többszörös gyilkos és a csalással vádolt *Vogel* bankár pörében. Az ügyvédek nem szerették, mert rendkívül szigoru ember hírében állott. A törvénytészék épületben levő hivatalnokok meghatva siettek volt eínkök holttestéhez. *Holzinger*ét, *Anzengruber* Lajos költő nővérét, kiméletesen értesítették férje haláláról, amely általános részvételt keltett Bécsben.

Halálozás. *Konried* Riza örühöly december 25-ikén meghalt Bécsben negyvenöt éves korában. Az elhunytban *Konried* Gyula, a *Neues Wiener Tagblatt* szerkesztője, a *Budapesti Napló* egyik bécsi levelezője feleségét gyászolja. A megboldogult urnót ma kísérték örök nyugalomra nagy részvét mellett.

Pancsich Jakab csantavéri plébános ma reggel hirtelen meghalt. *Pancsich* 15 évig volt Csantavéren plébános.

Aranyos-Medgyesen ma elhunyt nyuskai *Pap* Béla földbírtokos, dr. *Pap* Zoltán országgyűlési képviselő édes atyja tüdőgyuladásban. A boldogult 62 évet élt.

A soproni bukás. *Sopron* város közgyűlése *Gebhardt* polgármester szabadságát a bankbukásból folyó legyeimi ügye befejezéséig meghosszabbította. A közgyűlés továbbá elhatározta, hogy a városi szőlővessző-termelőtelet, melynek 100.000 koronánál több hiányát a város kénytelen fedezni, a földmivelési miniszter tanácsára feloszlátja. A városi pótdó 1902-ben 65% lesz.

Jótékony adomány. *Kovács* Sándor (Paulis) 3 koronát küldött hozzánk a Podmaniczky-utcai kenyérszétből javára. — *Weinberger* Ibojyka és Pistike Budapestről 4 korona 20 fillért küldtek hozzánk össegyjött fillérekiből az Izabella-utcai tejsolt javára. — Hasonló adományt kaptunk *Csepelről*, *Strancz* Margit és Imrétől, akik játékra kapott egy s. ronajukat küldték el az éhező kis pajtásoknak. A szives adományokat rendeltetési helyükre juttatjuk.

Egy rab szökése. A budapesti törvénytészék épületéből ma meg akart szökni egy *Vogel* Móric nevű rab, aki lopásért van vizsgálati fogságban. Ma délelött dr. *Bartha* vizsgálóbíró kihallgatta. Már a vizsgálóbíró előszobájából meg akart szökni, de rögtön észrevették a szándékát. Amikor a vizsgálóbíró kihallgatta, *Girusszék* börtönőr vissza akarta kísérni *Vogel* a cellájába. A rabok lépésőén haladtak le a harmadik emeletről. A fiatal tolvaj egyszerre merész ugrással eliramodott a börtönőr elől s örült gyorsasággal vágatott lefelé. A börtönőr kiáltozására figyelmessé lett a földszinten őrt álló baka, aki az állampénztárra ügyelt. Lekapta válláról a szuronyos puskát s abban a pillanatban, amikor a tolvaj az utcára vivő folyosóra akart befordulni, eléje toppant s mellének segezte a szuronyát. *Vogel* Móric kénytelen volt megállani futásában. A baka addig tartotta sakkban a fegyverrel, amíg a börtönőr le nem érkezett s meg nem fogta. A tolvajt azután visszakísérték cellájába s vasravittek.

A nyomorultak. Egy éjszakán, egyetlen razzia alatt hatszázötvenegy olyan embert fogdosott össze ennek a ház, cifra városnak a rendőrsége, akinek se lakása, se foglalkozása — s természetesen kenyeres sincs. Ijesztő numerus. Hatszázötvenegy ember, aki mind közveszélyes és akit a már szigoruvá változott től és a munkanélküliség vitt bele abba a kategóriába, amelyet a rendőrségnek kell számontartania a közönség nyugalma érdekében. A mult éjjel történt meg ez a razzia és pedig minden kerületben egyszerre hatolt be a rendőrség a gyanus éjjeli mulatókba, csapszékbe, szállásokba. Igazolásra szólítottak föl mindenkit, aki gyanusnak látszott s kerületenkint ez az aránya az ellogotaknak:

a	IV. kerületben	. . .	107
az	V. " "	. . .	21
a	VI. " "	. . .	88
a	VII. " "	. . .	158
a	VIII. " "	. . .	78
a	IX. " "	. . .	143
a	X. " "	. . .	34
a	keleti pályaudvaron	. . .	2
a	nyugati " "	. . .	9
Ujpesten	. . . . .		11

embert kísérték be.

Budán — ugy látszik — máskorra hagyták a tisztogatást s ott bizonyára könnyebb lesz a rendőrség munkája. Az innesső oldal a nagy város.

A veszett eb áldozata. *Rónaszéken* karácsony első napján egy veszett eb garazdálkodása tartotta réműletben a lakosságot. Az eb több állatot, köztük egy bikát is megmárt, majd végigrohant az egész községen s egy sobányamunkást és egy leánykát harapott meg. Végre sikerült az állatot lebunakozni. A megmárt egyéneket a budapesti Pasteur-intézetbe szállították.

Ongyilkos kereskedő. Említettük hogy *Bruck* Ignác kereskedő tegnap este a Mérleg-utca 6-ik szám alatt lévő lakásán felakasztotta magát és meghalt. *Bruck* Ignác régente jómódu kereskedő volt s a Király-utócaiban virágzó varrógép- és gépszerszárműzlet volt. Időközben elvált a feleségétől és üzletét Berlinbe tette át. Itt azonban rosszul ment a dolga és sok nagy vállalkozása nem sikerült. Emiatt azután teljesen felhagyta az üzletét és visszajött Budapestre. Volt néki még néhány megtakarított forintja és abból elédegét. Előbb a Mérleg-utca 4, majd később a 6. szám alatt vett ki magának hónapos szobát *Szeinel* Lajosnál, aki szolga a lipótvárosi kaszinóban. A házbérrel azonban adós maradt. *Szeinel* né a minap szólt *Bruck*nak, hogy fizessen már valamit a lakásért. *Bruck* azt mondotta, hogy várjanak türelemmel, mert nincs semmi pénze, hanem folyamatban van egy nagy pöre Berlinben és azt a napokban befejezik, akkor pedig ő huszezer márkát kap. Az asszony kis gyermekeit is mindig biztatta:

— Várjatok csak, édes kis gyermekek, majd veszek én nektek sok szép játékot! Majd lesz még a bácsinak sok-sok pénze!

Pénteken jött hozzá egy urias kínézésű ember, szombaton pedig levelet kapott Berlinből. Ettől kezdve buskomor lett és vasárnap már ki sem mozdult szobájából. Este azután felakasztotta magát az ajtószarokra, mert már nem tudott volna tovább éhezni és nyomorogni az egykor jómódu ember.

Pöttös Mihály megőrült. *Pöttös* Mihály, aki Albertfalva közelében kirabolta és meggyilkolta *Kohn* tejkereskedő *Vilcs* Mihály nevű kocsisát, a budai katonai fogházban megőrült. Egész nap kiabált, tombolt, fejét folytonosan odaverte a cella vasajtájához, ugy, hogy végre is be kellett szállítani a helyőrségi kórházba, ahol az elmebeteg-oszt'nyi helyezték el. Az orvosok most már négy hete figyelik s mig eleinte azt hitték, hogy *Pöttös* csak szimulál, most kiderült, hogy a gyilkos tényleg nincs beszámítható állapotban. Elmebajja olyan nagyfoku, hogy felgyógyulása alig remélhető. A katonai hatóság már legközelebb elbocsátja *Pöttöst* a katonaság kötelekéből és átadja ismét a civil hatóságoknak, hogy ezek gondoskodjanak a megőrült gyilkos további ápolásáról.

Merénylet egy rendőr ellen. *Bécs-Ujhelyből* jelentik, hogy *Kateldorf* községben *Baumgarten* József községi rendőrt a háza mellett lévő kis kertben sebekkel borítva eszméletlenül találtak. Valószínűleg őráraton volt és tolvajokkal keveredni küzdelembe, akik megsebesítették. Pisztoiyát, melyet őráraton magával szokott vinni, nem találtak meg.

— **Münchenben szines munka.** A külügyminisztérium értesítése alapján a belügyminisztérium felhívta a törvényhatóságokat, hogy figyelmeztesse a munkásokat arra, hogy ne menjenek Bajorországba munkát keresni. Ott is nagy a pangás és különösen Münchenben ezerszáma várják a munkások a jobb idöket.

— **Élő süvény.** Minden gazda, akinek örökös és teljesen áthatlan kerítésre van szüksége, élő süvényt csináljon magának. Kertek, udvarok, temetők, majorkák, szőlőterületek, legelők, úgy nagyobb és kisebb birtokok stb. stb. a legelőidőben egyszer s mindenkorra azzal egy körülzárhatók, hogy abba ember vagy állat be nem hatolhat, sem ki nem mehet. Azért is terjedt úgy el, hogy nincsen az országnak olyan része, hol nagyban ne alkalmaznák. Megrendelhető az „Ermelléki első szőlőoltvány-telep“-en, melynek mai számunkban közölt hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét. Rajzokkal ellátott utasítást is küld a telep.

— **A tartalékos tisztek és hadapródok kinevezését tartalmazó Rendeleti Közlöny** (Verordnungblatt) holnap (kedden) Bécsben megjelenik és még holnap este hét óráig kedve éjjel tizenkét óráig *Blum és Társa* cég egyenruhára intézhető rendelkezősére áll. A cég a legnagyobb előzetekenséggel szolgál minden felvilágosítással és a kinevezéseket kívánatra táviratilag is tudatja.

(x) **Újévi szerencsemalacok, szilveszteri tréfák, tombola nyeremények, football-társasjáték Kertész Tódornál.**

(x) **Kérjük mindenütt F. M. K. E. vagy E. K. E. gyűjtőt.**

(x) **Tartalékos tisztek** legnagyobb bizalommal fordulhatnak egyenruhák beszerzése végett *Tiller Mór és Társa* intézetéhez, Budapest, IV. Váci-utca 25.

(x) **Kép- és díszmütagyak.** Dorottya-utca 6. szám alatt kiállított kép- és díszmütagyak olcsó áron eladó.

Hazárdjáték.

A császári alapítványok igazgatója levelet írt a bécsi zsoke-klub igazgatóságának, melyben tudatja vele a császár haragját, s figyelmezteti, hogy ne engedje meg a hazárdjátékot, különben a klubhelyiségből, amely a császári alapítványok házában van, ki kell költözködniök.

Igazgató (a klubtagokhoz): Igazán szemtelenség! Folyton kártyáznál, mindig kártyáznál!

I. klubtag: De igazgató ur, kártyázni csak muszáj...

Igazgató: Ki mondja azt önnek? Hol van az megírva? Nohát tudják meg, ezennel megtiltom a kártyázást. Itt senki sem fog kártyázni többet! Tessék sakkozni, billiárdozni, dominózni, malmozni, tessék szellemesen csevegni, tessék rébuszokat megfejteni, tessék legyeket fogdosni, tessék pletykálni, tessék unatkozni, — de kártyázni itt nem fog senki, aki teremburája van!

II. klubtag: De igazgató ur...

Igazgató: Egy szót sem! Elég volt! Ilyen gyakorlat... megjelentünk a képes újságokban, megjelentünk a törvényszéki rovatban. És milyen rossz cinkografikák...

III. klubtag: De igazgató ur...

Igazgató: Csitt! Ki mer itt mocanni? No jó, ne mondják, hogy Szárdánspál vagyok, megengedem a páros napokon a durákat.

IV. klubtag: De igazgató ur...

Igazgató: Még beszélni mer? Az ördög vigye el ezt az egész ügyet! Nem bánom engedélyezem a páratlan szerdákon a polgári preferánst.

V. klubtag: De igazgató ur...

Igazgató: Önök igazán telhetetlenek! Hát az sem elég? Állatlan! Nem bánom, aiszhatnak, de teltroá és ultimo nélkül.

VI. klubtag: De igazgató ur...

Igazgató: Ne hozzon ki a sodromból, azt mondom! Amit mondtam, mondtam. Persze önöknek a tarokk nem elég? Persze kis korukban testi fenytékben részesültek, ha nem tették fel egy blatra az öseik vagyónát! Mondhatom torkig vagyok, de végre ha valak. korpa közé keveredik... jól van, terblizhetnek, de csak dupla visszavágással.

VII. klubtag: De igazgató ur...

Igazgató: Kuss! Elmentem a legvégsőbb határig. Makoát nem engedek, ha a fejük tetejére állanak is. Majd megtanitom én önöket a klubélet tisztességére! Majd én boldog leszek, kikötözni innen.

VIII. klubtag: De igazgató ur...

Igazgató (fenyegetően): Uraim, ne feszítsék a végsőig a hurr! Uraim, ha én szétpattanok... Önök igazán borzasztó emberek! Az a kártya... borzasztó!

(kenetteljesen): Uraim! hát nem tudják, hogy az az ördög bibliája? Uraim, hát nem félnek az örök kártozottól?

IX. klubtag: De igazgató ur...

Igazgató: Micsoda hazárd firmák! (késésgbeesetten tördeli a kezét.) Nem bírok velük... a fejemre nőttek! Legyen, megengedem a bakkarátot. Hanem azt megmondom, hogy akinek az első két millió veszteség után egy arozma megrándul, azt én úgy egyba-löbe diszkvalifikálom, hogy holtig kódul utána... Majd megtanitom én az urakat keztübe kártyázni!

Lucián.

SZÍNHÁZ, ZENE

A fekete Lohengrin.

I.

„Ah utószor, legutószor!... Mindig bús e méla akkord, Ha utolsó esőkről van szó, Vagy utolsó napsugárról, Vagy utolsó fecsképárról, — Olyan édes bús poézis, Ha utószor, legutószor! Történik meg valami! Szívünk akkor megvonaglik, Bús szemünkbe köny gyülemlik, — S mintha mostan mi dalolnók Legelőszőr a világon A legédesb bánatos dalt, Ugy rebejjük, úgy zokogjuk: Ah utószor, legutószor!

B-moll introdukciónak Megfelel tán ez a pár szó, Mielőtt a tárgyra térve Elrebegném, elzokognám: Ah utószor, legutószor, Visszavonhatatlanul Legutószor olvashatni Nevetem a színlapon.

Rajta hattyú, éjszín hattyú! Hol a sajka, gyászos sajka, Hollós sisak, éj-sötét vért, Feketén fölvillogó kard?! Isten hozzád, lombard síkság, Bús halottak rózsa-ágya! Föl a légbé, hattyus sarkam, Uszszál át a felhős árkam, Oda, hova sírva vágyik

A fekete Lohengrin...“

II.

„Állj meg hattyúm, éjszín hattyúm! Szállj le enyhe szellők szárnyán, — Erzed-é a levegőben Mindazt, mitől szép az élet: Bűvös esők kéjes lángját, Asszonyhajnak illatárját, Es diesség mámorától Boldogságos ifjúságot, — Szállj le hattyúm, itt vagyunk már, Kössünk hát ki Budapesten...“

Ifjúságom, boldogságom, —
Üdvözöllek Budapest!“

III.

„Ah valóban itt a színlap, Itt a csarnok, itt a lépcső, — Láthatatlan meg föl rajta A fekete Lohengrin...“

Hallom, hallom már Aidát, Amonasrot, Amnerist, — óh, Jó kollegák énekeltek, Hogy halottan haza térjek... Hallom, hallom Rhadamest is, Dalol ő is, — édes isten, Szép, de valjon énekelne Ez a kedves tenorista Olyan célból, hogy Perotti Elevenen visszatérjen?

Ah, mit látok, — sőt precize Szólván inkább: mit nem látok?! Alig látok közönséget,

Isten hozzád, Budapestem!
Elfeledve hát a dalnok,

A magas O hős lovagja, Kinek édes énekére Szíved egykor dobogott?!

Hogy utószor, legutószor

All a színlapon nevem,

Ah előszőr, legelőszőr

Történik meg nagy csudára,

Hogy nem vonzok közönséget.

Jöszte hattyú, drága hattyúm,

Szálljunk vissza, oda vissza,

Hol már várnak rám a rózsák, —

Oh a rózsák édesek!“

G—ly.

** **Nemzeti Színház.** *Capus* Alfréd darabját, a *Szerencsét* ma harmadszor adták. A premiere után csak a főszereplők érdemét emeltük ki, de a kisebb szereplők is érdemesek arra, hogy pótlólag megemlékezzünk róluk. *V. Molnár* Rózi asszony az okos, szerény tanítónő szerepében nagyon kedves és játéka, magatartása finoman jelzi azt a vonalat, mely a saját tisztességét rokonának és ismerőseinek szabadabb modorától, lazább erkölcsétől elválasztja. Van benne valami leányos tisztaság, valami tiszteletet parancsoló szemérmesség, de minden pedanteria, minden ostentatív szigorúság nélkül. *T. Vízvári* Mariska és *Mészáros* Gizi ügyesen adja azt a „felsőbb szobaleányt“, aki egy gadag és divatos lélvilági hölgy oldalán tanul urí modort és emberismeretet. *Gabányi* az ügynök kis szerepét teszi nyomatékosá egy pár jellemző vonással és nagy természetességével. (d. e.)

** **Operaház.** Messzi idegen földön halt meg *Perotti* Gyula, a magas O dicsőséges lovagja, akinek művészte annyi esztendőn át adott fényt a magyar királyi Operaháznak. Fájt a kegyeletnek, hogy a jeles hőstenorista, aki élete és művészte javát nekünk adta és így a miénk lett, — idegen földön jeltelen sír alatt pihenjen. Hangos volt az óhaj, hogy *Perotti* hamvait hazahozzák, és a családi sírboltban elhelyezzék. A kegyeletnek ezt az óhaját megvalósította a belügyminisztérium, elrendelve, hogy e célra az *Operaházban* soron kívül bérlétszűnetben előadást rendezzenek, amelynek egész jövedelme *Perotti* Gyula hazahozatalának költségeire fordítandó. Így került ma este színe *Aida* és az összes szereplő művészek a maguk részéről is lemondtak fellépti díjukról, hogy az összeget szaporítsák. Az előadásnak ez a kegyelet jellege elvezeti a referenstól a bírálat jogát, másrésztől azonban kötelességévé teszi, hogy kitűnő vendégművésznőknek: *Wyns* Charlotte asszonynak külön köszönetet mondjon, hogy Operaházunk halottjának javára szintén fellépett. Ez a cselekedete éppen olyan előkelő és nemes, mint mai Amneris-alakítása és egyáltalán egész művészte. Nagyon sajnálom, hogy izlésem ezuttal nem engedte meg a bírálatot, mert ez — fölléptének körülményei következtében — csupán bóknak tetszenék. Közönség vajmi kevés, de aki elmaradt, az nemcsak kegyeletet mulasztott, de egy élvezetes előadást is. (G—ly.)

** **A Csempészek reprise.** *Bahnert* József, a nagytehetségű komponista *Csempészek* című dalműve, amely annak idején szép sikert aratott, majd *Arányi* Dezső távozása miatt leszorult az *Operaház* műsoráról, nemsokára újra színrekerül. A tenorszerepet *Déri* Jenő tanulta be a szerző vezetése mellett, aki különben a többi személyzettel is újból végigpróbálta az egész dalművet.

** **Ocskay brigadéros százaészer.** *Herczeg* Ferenc történelmi színműve szerdán, január 1-én éri meg a Vigzínházban a századik előadás jubileumát. Páratlan eset, hogy eredeti magyar színművet egy évnél rövidebb idő alatt annyiszor adtak volna, mint az *Ocskay brigadéros*, amelynek bemutatás előadása ez évi február 8-án volt. A jubiláris előadás egyuttal bevezetője lesz a Vigzínház magyar ciklusának, amelynek alkalmából *Jókai* Mór prólogot írt; a prólogot *Topolczay* Dezső fogja szavalni.

** **A zsába utószor.** A *Vigzínházban* *Hennequin* és *Duval* nagysikerű bohózatát, *A zsábát* holnap, kedden este és holnapután, szerdán délután adják egyelőre utószor. A magyar ciklus leszoritja a műsorról a francia újdonságot, amely eddig tiszter került színe, még pedig mindannyiszor zsufolt nézőtér előtt.

** **Hírek a Népszínházról.** *Ujév* napján, szerdán délután, *Csepreghy* Ferenc népszínműve, a *Piros bugyelláris* kerül színe, Zsófi asszony szerepében *Blaha* Lujza asszonnyal; este pedig a *Modell* Colet-tájában lép föl *Zilva* né S. Vilma asszony. — *Béldi* Izor és *Fejér* Jenő nagy operettje, a *Népszínház* nézőtere, még folyvást olyan nagy vonzerejű darab, hogy állandóan dominálja a műsort; legközelebbi előadása

holnap, kedden lesz *Küry Klárával* és *Zilahiné S. Vilma* asszonnyal a két főszerepben. Az újból egymásután háromszor kerül színre a nagysikerű operette, csütörtökön, pénteken és szombaton.

A M. Kir. Opera új tagja. A *M. Kir. Opera* igazgatósága, mint megbízható forrásból értesülünk, tagjai sorába szerződtette *G. Fűredi Eszter* asszonyt, Guthi Soma ismert bohózatírónk feleségét. A művész, aki annak idejében a budapesti zeneakadémiaát végezte, Amneris, majd *Azucena* szerepében fog bemutatkozni. Akik próbaéneket hallották, nagy elismeréssel beszélnek gyönyörű alhangjáról és kiváló énekudásáról.

Jótekonny művészestély. Az Országos Nőképzegetlet pénteken, január 10-én nagyszerű jótekonny-céln művészestélyt rendez a Vigadó nagytermében, amelyre eddig *Burmester Willy*, *Mayer-Mahr* Mór zongoraművész és ifj. *Ábrányi Emil* zeneszerző közreműködését nyerte meg. *Burmester* karácsonyi műsorából a három legszebb számot játssza el orgonakísérettel mellett és többek közt közkívánatra *Mendelssohn hegedűversenyét* is. Tekintettel a jótekonny célra, a jegyek árát az elnökség czuttal igen szerényre állapította meg, úgy hogy csak háromféle lesz: 6, 4 és 2 koronás. Ezek mátlól fogva kaphatók *Méry Béla* zeneműkereskedésében, *Andrássy-ut 12.*

A Magyar Színház Részvénytársaság közgyűlése. A Magyar Színház Részvénytársaság Hegedűs Béla elnökle alatt tegnap délelőtt tíz órakor tartotta meg rendes évi közgyűlést, melyen a részvényesek nagy számmal jelentek meg. Mindenekelőtt a nyereség-vesztés mérleget mutatták be az elmúlt október 1-én záródó üzletéről. A kimutatás szerint ugyanis a Magyar Színháznak 66.000 korona deficitje volt. A jelentést tudomásul vették, mire az igazgatóság lekötött új igazgatóságot választott a közgyűlés. A részvénytársaság igazgatósági tagjai lettek: *Eva Lajos* (Hegedűs Béla helyett), *Péterdy Sándor* (Wuk Lajos helyett) és dr. *Tomesányi László* (Filó János helyett). Az újonnan megválasztott igazgatóság tagjai ugyanazok, kik a részvénytársaság megalakulása idején voltak. A közgyűlés után az igazgatóság tartott ülést, melyen a végrehajtó-bizottságot választották meg. A végrehajtó-bizottság tagjai lettek *Eva Lajos* elnökle alatt *Péterdy Sándor* és *Somogyi Aladár*.

A Népszínház udomsága. A Népszínház új operettjének *Adám és Évának* előkészületei egész héten folytak a színpadon, a szabóműhelyekben és a festő-teremben egyaránt. A darab sok kosztümöt kíván meg, amennyiben minden felvonásának más-más a színtere és kora. Az első felvonás a paradijsomban játszik, az alma a körül; a második a klasszikus korban; a harmadik pedig a szecessziós világban. A főszereplők: *Adám (Szirmai)*, *Eva (Küry Klára)*, *Lucifer (Németh)*, *Adramalek (Kovács)* *Asmódi (Harmath Ilona)*, más-más neveket alatt végigmennék a darabon.

Operaelőadás a Telefon Hírdombban. Ma délután fél 5 órakor kezdődik a Magyar Királyi Operaház előadása. Előadásra kerül a *Jancsi és Juliska* és utána a *Nap és Föld* ballet. A Telefon Hírdomb az opera mai előadását közvetíteni fogja s így az előzetek ok dachaza a lakásainak is végighallgathatják a Humperdiuk operáját, valamint a Nap és föld zenéjét is.

Csepürágók.

— A Magyar Színház bemutatója. —

Budapest, december 30.

Rengeteg életkedv duzzad a Magyar Színház vászonvilágában. Mikor tele vagyunk rezignációval s az elmulás halvány kísértetszárnyának a suhanásával van tele a levegő s még maga az esztendő is haldoklik, — akkor áll elő egy udonsággal.

Minden premiér egy új színházi remény.

Már pedig minden színházi kalendáriumszínáló jól tudja, hogy az esztendő utolsó estéi a legvigasztalanabbak a színházakra nézve. Ezeken az esteken az üresség réme kísért a színházak nézőterein s egy színházi élelő szerint:

— Ilyenkor csak az megy színházba, akit más-honnan kidobtak!

Hogy mi köze van ehhez *Louis Gannes* operettjének, a *Csepürágók*nak? Nagyon sok! Ez a zeneileg oly bájos operett megérdemelte volna, hogy a Magyar Színház kalendáriumszínálói valamivel kegyesebben bánjanak vele idő dolgában.

No de ha megvolt, hát megvolt s így nem marad egyből hátra, mint hogy beszámoljunk a mai bemutatóról, amely meglepően szép ház előtt folyt le.

A *Csepürágók* librettistája, a rakoncátlan színpadi tréfiáról és jókedvéről ismert *Maurice Ordonneau* ez egyszer abba a bizonyos kis grófkisasszonyba botlott bele, akit már megszámálhatatlanul sokszor elröbölt kicsi korában a kóbor cigányok és eladtak a komédiásoknak. Ha már annyiszor eladták, gondolhatta magában a kiváló francia bohózatíró, miért ne adhatná elő is még egyszer.

Igy kerül des *Etienne Susanne* grófkisasszony is öttestendő korában a csepürágók közé, Malicorne

cirkuszigazgató társulatához és minek mondjuk, mikor önkigényes kitalálják maguktól, hogy a harmadik felvonásban a grófi szülei felismerik egy dalról s szerető keblükre ölelik.

Egy új özőnvizre kitelő könnyet hullajtottak már el ezen a kis grófkisasszonyon romantikus hajlamu öseleink s a história, — nem tehetünk róla! — ma is olyan bájos!

Ami pedig a kis Susannet illeti, hogy teljesen megnyugtassuk önöket a sorsa iránt, nagyon csinos lértet is kap *Langeac André* hadnagy személyében.

A sokszor elkopott romantikus kis história azonban sok újszerű vonást kapott *Ordonneau* mester kezétől. Az operett első felvonásának két képe finom rajzát adja a komédiásvilágnak. Ebben a két képen ezen a finom rajzon kívül sok bohózatírói jókedvűt is elszórta a librettista. A másodikra már kevesebb maradt s a harmadik a história romantikus csattanóját, mikor Susannet felismerik a szülei s feleségül adják a fess hadnagya-hoz.

Amivel a *Csepürágók* teljes jogot váltottak arra, hogy műsoron maradjanak, az a *Louis Gannes* zenéje. Ez a fiatal francia muzsikuss, akinek ez nálunk első operettje, az *Audran* iskolájából való. Olyan édes, gyöngéd melodikának a szövője, amelyek beleingathatnak bennünk az élet tavaszkorába, szerelmes hangulatokba. Ez a fiatalos, édes hangulat ömlik végig a *Csepürágók* egész partitúráján. Az első felvonásnak egy nagy terzetje van, mely igazgyöngye ennek a gyöngéd finom muzsikának, a finale-keringő-jénél dallamosabbat, szebbet már réges-régen nem hallottunk. Az idei bálokon ezen a *Gannes*-keringőn fognak subanni a szerelmes párok és összedobbanó szívök minden érzésével bele fognak olvadni ebbe a keringőbe...

Az operett előadása ötletes és jókedvű volt. Rendezés dolgában is rég láttunk jobbat. Legfeljebb a második felvonásban eléngednek azt a háttérben keresztül-kasul szaladgáló sok szereket, akiknek szaladgálása rontja a hangulatot, sőt egyenesen zavarólag hat a szereplők játékára is.

A *Csepürágók* egy újabb művészi diadalt hozott *Ledofsky* Józsefnek, aki a kis komédiás-grófkisasszonyt játszotta. Nem szükséges öt újra meg újra felfedezni a közönség számára, amelyben művészetének megszámlálhatatlanul sok az igazi bámuloja. Karakter-szubrett, akinek párját kell ma keresni. Ma este is egy klasszikusan tökéletes alakot teremtett meg, éneket pedig, mint mindig, ma is gyönyörűség volt hallgatni. A virágok nélkül is, amelyeket kapott, izról-izre elsőrangú operettművész.

Nagyon szerencsés estéje volt *Margó Zelmának*. Egy szobaleányból lett eröművésznőt játszott sok kedvességgel s a második felvonásban nyílt taptot is kapott egy pompásan megjátszott kis cigányos kártyavető jelenetért. *Dalnoky* (Pingeruin) érces baritonja pompásan csegett és sok kedélyvel adta *Palásthy* egy cirkuszbohó szerepét. A többi szereplő: *Dóry Margit*, *Almásy Iza*, *Tomesányi Rusi*, *Farkas*, *Szilágyi*, *Boross*, *Mátray* mind részese volt a jól perdülő előadásnak.

Az operett szövegkönyve *Bálint* Dezső ötletes fejének nem egy szellemességét tartalmazza; sok helyütt a magából kacagtatja meg a közönséget. A *Csepürágók* versei még *Makai* Emil kezétől erednek, ettől az oly korán elhunyt poétától, aki pótolhatatlan veszteség az operettírdítás terén.

(M.-s.)

Pályázat a Népszínházra.

Budapest, december 30.

A Népszínház bérletére kiirt pályázat határideje ma déli tizenkét órakor járt le. A népszínházi bizottsághoz összesen hat pályázat érkezett be; a pályázók: *Porzolt Kálmán*, a színház jelenlegi igazgatója, *Heltai Jenő*, dr. *Márton Miksa*, *Somló Sándor*, *Verő György* és *Vidor Pál*. A népszínházi bizottság, a polgármester elnöklésével ülést tartott és fölbonította a zárt ajánlatokat. A pályázók valamennyien részletes programot adnak s ajánlatot tesznek a bérösszege vonatkozásig. *Porzolt Kálmán*, a Népszínház jelenlegi bérlelője az eddig fizetett bérösszege felül 32.000 koronát ajánl, vagyis 72.000 koronát s ezenfelül hajlandó a színházat bizonyos föltételek mellett villamos világitásra berendezni. *Heltai Jenő*, akinek színházi dolgokban való jártassága, finom ízlése és tudása irodalmi működése révén is ismeretes, 43.000 korona bérösszeget ajánl. *Somló Sándor*, a Nemzeti Színház kitűnő művésze, 40.000 korona bért ajánl. *Verő Györgynek* sok színházi sikere volt már, 44.000 koronára szól az ajánlata. *Vidor Pál*, a Népszínház egyik legrégibb és legkedveltebb tagja 60.000 korona bért ajánl. Dr. *Márton Miksa* ajánlata 48.000 koronáról szól. Részletes művészi program támogatja az egyes ajánlatokat, amelyek közül minden

tekintetben első helyen áll *Porzolt Kálmán* ajánlata. A népszínházi bizottság az egyes ajánlatokat összehasonlítás és véleményadás végett kiadta a népszínházi végrehajtó-bizottságnak.

Alább bővebben ismertetjük *Porzolt Kálmán*nak ajánlatához csatolt emlékiratát, amely valamennyi közöl a legfigyelemreméltóbb és a legszeleesebb érdeklődésre tarthat számot. Ez az ajánlat előre jelzi a végleges döntést, amely nem lehet más, csak az, hogy a Népszínház továbbra is *Porzolt Kálmán*nak adassék bérbe. A pályázat kiírását annak idején sürgették, hogy nyílt verseny útján választassék meg a Népszínház vezetője. A dolgok mai állása mellett azonban mi sem gátolja a tárgyilagosságot kímélően, hogy a Népszínház vezetésére *Porzolt Kálmán* feltétlenül hivatal. Multja, a színháznál eltöltött négy munkás esztendeje, széles látóköre, művészi tudása, megállapodott ízlése, áldozatkészsége, önzetlensége és az anyagiakban való rendezettségét öt ajánlják a Népszínház direktorságára. Objektívítással számol be memorandumában arról a munkáról, amelyet végzett; a sikerokről, amelyeket rezsimje a színháznak, a művészi személyzetnek, eredeti szerzőknek és a magyar irodalomnak szerzett. Ehhez a beszámolóhoz nem kell kommentár, ez a beszámoló a legényesebb kommentár *Porzolt* ajánlatának. Csak ezután jöhet számba az anyagiak szintén jelentős szempontja. A legnagyobb bérösszeget, hetvenkétezer koronát *Porzolt* ajánlja; ezenkívül el célozza, hogy a népszínházi bizottság a jövőben rendelkezék teljes színházi fölszereléssel, saját fundusz instruktusz-szal, hogy a jövőben a bizottságot az igazgató megválasztásában ne korlátozza oly nagy mértékben az anyagi kérdés. Amennyiben tiz esztendőre megkapná a bérletet, saját költségére egész fundusz instruktusz-szal fölszereli a színházat, teljes diszlettárt, férfi- és női ruhátárt, butortárt és kelléktárt ajánlékoz a Népszínháznak, ezenkívül ötéves bérlet esetében is keresni fogja a módot arra, hogy a népszínházi alapítvány fölszerelését gyarapíthassa.

Porzolt ajánlatának érdekes kísérője az emlékirat, amely beszámoló négyéves működéséről s tájékoztatást jövendő terveiről.

A Népszínház *Porzolt* igazgatása alatt 47 új darabot adott elő, felújított 22 eredeti népszínművet, 2 eredeti és 24 idegen operettet. Elvitázhatatlan tény, hogy biztosította az eredeti magyar termékek tulyságot az idegenek fölött. Az előadott udonságok közül ugyanis 4 volt eredeti magyar, 23 pedig idegen s a felújított darabok közül 24 volt magyar és 4 idegen. A magyar drámairodalom fejlesztése érdekében igen nagy anyagi áldozatot is megtette, hogy minden egyes magyar darabot többször adott elő, mint a hányszor az illető darab a színház napi költségeit behozta volna s a magyar darabokat lehetőleg a legjobb színházi napokra tűzte ki, csakahogy a magyar szerzőknek taniemet s a további írásra kedvet nyújtson. A magyar drámairodalom fejlesztése érdekében óriási anyagi áldozatot hozott, a magyar daraboknak jövedelme 1897. október 16-tól 1901. július végéig, ameddig a statisztika szól, 305.000 koronával maradt ugyanis a kiadásoknál alul. A drámairodalom fejlesztése érdekében ismételtlen pályadíjakat is tűzött ki; az idegen darabok fordítási díjait is 50 százalékkal felemelte; a népszínházi drámaírást, mely eddig csak ingyenmunka volt, díjazta, s a Népszínháznál háromtagu drámaíráló-bizottságot létesített. Ami az előadott darabok műfaját illeti, 25 darab volt népszínmű, bohózat és látványos dráma és 22 volt tiszta operett. A bizottság pályadíján kívül kitűzött népszínműre pályadíjat; az irók figyelmét felhívta történelmi és etnografikus jellegű népszínművekre. Programjának azt a részét, hogy drámákkal, bohózatokkal és látványosságokkal adja meg a színház népszínházi jellegét, szintén beváltotta énekes bohózatok és látványos drámák előadásával. A darabok kiállítása és előadása pedig minden igénynek megfelelt. *Porzolt Kálmán* négyestendőig igazgatása alatt több fővárosi színházban igen komoly anyagi és művészi előságot dultak; több színház az anyagi és művészi csőd előtt állott, ellenben a Népszínház biztosan áll ma is, mint a főváros legnépszerűbb színháza. Az ingyen-előadásokat is *Porzolt* honosította meg.

Programom művészi részében — ugymond többek között a memorandum — kiemeltem, hogy a Népszínház előadásainak stíljét emelni kell az előadó személyzet játékának, valamint a darabok kiállításának realitása által s különösen, hogy a „stilizált népies életet” el kell tüntetni a színpadról. E cél érdekében szaporítottam a rendezők és karnesterek létszámát, szaporítottam a személyzet létszámát, rendezőmet külföldi tanulmányutra küldtem, szaporítottam a színpadi próbákat, s a darabnak áldozatkész és minden tekintetben stilszerű kiállítása által igyekeztem a célt elérni. Hogy a stilizált népies életet mennyire el lehet tüntetni a színpadról s hogy a modern realitás és természetes játék és a legpróbb részletekig kiterjedő élethű kiállításként mennyire sikerül teljesen új formát és színt, valamint új érdekességet adni egy régi darab számára, azt bebizonyítottam legelső előadásommal, midőn az ország összes színgazgatói, rendezői és nagy művészei által lejtáztott és elrendezett népszínműnek a *Falu rosszána* a saját realitás fölfogásom és stilszerű kiállításként által teljesen új formát, új színt és új érdekességet tudtam adni, amit legjobban bizonyít, hogy az új berendezés után a régi darab új lendületet kapván, aránylag több előadást ért meg, mint számos új darab. A Népszínház személyzetének dicsőségére konstatálnom kell, hogy a Népszínházban a népszínművek tiszták

népszínű stílusban, és operettek tisztá operettstílusban kerülnek színre. Ami a darabok kiállítását illeti, szerénytelenség nélkül provokálhatom a tudós szakértők kritikáját minden egyes darabom kiállítását tekintetében. A Falu rössza, az Ördög mátkája, vagy a Flórika szerelme népies kosztümjű bármely etnografikus kritikáját kiállják. A Kurucúrang, az 1848, vagy a Katalin kosztümjű bármely historikusnak szakértő bírálat alá bocsáthatom. Egyes operettek kiállításának fényre, például a Szép Heléna, Görög-rabszolgá vagy San-Toy kiállítását méltán versenyezhet s gyakran felül is multa a gazdag külföldi színházak kiállításait. Míg egyes darabok sikerét a rendezés precizitása és stíluserősége (a Varázsgyűrű versaillesi udvara) vagy a szereposztás tapintata (Baba, Diákisasszonyok) idézte elő.

A Népszínház jelmezárának óriási anyagi áldozatokkal való gyarapítása mellett ki kell emelnem a kiállítás tökéletesítése érdekében, hogy a színpadi dekorációknak Magyarországon s különösen a Népszínházban teljesen szokatlan új formát hoztam be (Két tascó). Szóvettel kárpitozott szobákat, valamint fedett szobákat eddig nem láttam a Népszínházban. s a színpadi világítást új erősebb dynamo-gép vásárlásával javítottam. Villamos világítást alkalmaztam a fedett szoba világítására, valamint villamoszággal esereletem ki a külső szobák közötti gázlámpákat. A régi színpadi burtorzat helyére értékes, valódi burtorokat szereltem be. De a jelmezek fénye, a díszletek festőisége s a burtorok értéke csak akkor érvényesülhetne igazán, ha a mai színpadi gázvilágítás felhőmálva helyett a villamvilágítás teljes fényében lehetne látni az én darabjaim kiállításának gazdagságát.

Miód 1897-ben átvette Porzsoit a Népszínház vezetését, egyszerre három új fővárosi színház kezdte meg konkurenciáját a Népszínházzal: az arányban s szellemi és anyagi vezetésében gazdag Víg-színház, továbbá a Magyar Színház, mely a Népszínház közvetlen közelében a Népszínháznak nyitlan hirdetés megkötésére alakult s amely mögött a Népszínházban kitűnő gyakorlatot nyert művezetés állott; és akkor nyitott meg fővárosi szubvencióval a Kisfaludy-Színház. Állam és fővárosi választó kezdte szubvencionálni úgy a városi, mint a budai színházokat. A Népszínház közelében megnyitott az Uránia-Színház s a fővárosi mulatók túlfénye mellett virágjában állt Ós-Budavára. Es négyesztendő igazgatása alatt majdnem minden más fővárosi színházban igen komoly anyagi és művészi válságok dúltak; egyre-másra bukdaesáltak a színházak; több színház az anyagi és művészi csőd előt állott s részben áll még ma is; előben a Népszínház biztosan áll ma is. mint a főváros legnépszerűbb színháza. A Népszínház elsőrangú művészi személyzete ma is sértetlenül együtt áll, ami Porzsoit óriási anyagi áldozatba került, míg más színházak felváltva veszítik el nagy művészi erőiket; a Népszínház darabjai közül még ama régi daraboknak is biztosította előadási jogát a Népszínház számára, melyekre a Népszínháznak szüksége nincsen az új darabokra vonatkozólag minden külföldi kiadó cég- és szerződés négy év alatt a Népszínháznak elsőbbségi jogot biztosított s a Népszínház érdekeit és tagjai nemcsak hogy nem szolgáltatta ki más színháznak hanem maga biztosította a Népszínház számára, hogy egy másik színház négy évig nem konkurrál a Népszínházzal és nem lejt énekes színházba, ami éppen ez esztendő alatt végtelen lehetett volna a Népszínházra. Négyesztendő igazgatása alatt két ajánlatot kapott, hogy két budapesti színházban legyen érdekelve: bár mindkét ajánlat saját kényerét további időre biztosította volna, mégis visszautasította, mert be akarta váltani az 1897-ben adott programjának azt a pontját, hogy a „Népszínház vezetése egy teljes embert igényel”.

A Népszínház személyzetének alig van egy tagja, kinek javadalmazását a színházak konkurenciája folytán fel nem kellett volna emelnie, míg ugyanazon idő alatt a szubvencionált színházaknál fokozatosan leszállították és leszállították a fizetéseket. A fix fizetése emelésén felül különös javadalmazásokat biztosított a személyzetnek egyszerűt a fellépti díjakban, másrészt a jelmez-kiadásokban.

Közönnetel tartozom — ugymond a jelenlegi igazgató — a Népszínház közönségének, mely négyesztendő igazgatásom alatt minden év jószövényében szülőlség ültötte a Népszínház s ez által eltagadhatatlan elismerést nyújtott törekvésemnek. Közönnetel és hálaival tartozom a sajtónak, melynek 20 évig magam is szélyny munkása voltam, mely megfizetési rokonszenvvel kísérte nehéz munkámat. Ha egyszer-egyszer talán igaztalan is volt velem szemben egyik-másik közölség, konstatálom kell a pikáns igazságot, hogy valahányszor támadott, mindig valamely duzzogó nota-gom lovagias szolgálatában tette azt s épp azért minden igaztalan támadást épp oly lovagiasan jóvá is tett az illető lap, csak türelmemmel kellett várnom az önkéntes elégtételt, mely mindig pontosan megérkezett. Soha, négyesztendő igazgatásom alatt senkivel szemben agresszív nem voltam; türelmes vagyok mint egy jó zsidó, s igyekszem jó szívű lenni mint egy jó keresztény. s mindig kenyérrel dobtam vissza, ki engem követ dobott. Soha semmitelme irodalmi, vagy művészi klikkhez nem tartoztam, ilyet magam köré, a magam javára vagy dicsőségére nem csináltam, pedig pozíciómban ez könnyen kínálkozott volna. Minden irodalmi vagy művészi érdektől, klikktől vagy iránytól azzal a céllalatt tartottam magamat távol, hogy mindenkinek érdekeit szabadon s tárgyilagos igazsággal szolgálhassam. Igazgatásom alatt a színházból minden írói vagy művészi tehetség szabadon kereshetett, ha akart és tudott, s teljes önrizzelt elmondhatom, hogy négyesztendő színházigazgatásom egyetlen percében sem vezetett anyagi érdek. A Népszínház bérlő-igazgatói kettős szerepben mindig nagyobb súlyt helyeztem az igazgatói, mint a bérlői minőségére, s az üzletből igyekeztem inkább kenyérkereseti pályát csinálni, s nem arra törekedtem, hogy pár

év alatt gyorsan s a színháznak irodalmi és művészi érdekei ellenére meggazdagodjam, hanem arra, hogy a Népszínház európai híri személyzetének kényerét biztosítván, a színházat minden zökkenés nélkül biztosan vezessem át az összes nyílt és lappangó válságok, s bérletem végén a saját házam helyett a népszínházban sokat nyert, művészi színvonalában sokat emelkedett és pénzűgyeiben konszolidált Népszínházat produkáljam.

Minden tekintetben kiváló a program, amelyet emlékirata végén részletez Porzsoit Kálmán. A magyar drámairodalom fejlesztését tűzi céljál. az operettek, énekes bohózatok és látványos drámák kultiválása érdekében folytatja a pályázatok kiírását és a vig operát is be akarja illeszteni repertoírjába. A személyzetet friss erőkkel óhajti fölfrissíteni és fejlesztetni kívánja az ifjúsági előadásokat.

A népszínházi bizottság kétségkívül méltányolja Porzsoit Kálmán sikeres működését, egészséges ideákkal teli programját, a művészi munkában való ambícióját és hasznosításra méltó tapasztalatait. Remélhető tehát, hogy a színház vezetésében megmarad a folytonosság és el lesz kerülhető az a zökkenés, amely rezsimváltásokkal szokott járn. Fontos érdeke a színháznak s a művészi személyzetnek, hogy a pályázatokban való végleges döntés mennél előbb megtörténjék. Porzsoit felettlőbb előnyös, nobilis ajánlata a döntést megelőző tanácskozásokat mindenestire megkönnyíti.

MŰVÉSÉT.

□ Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítása. Az Iparművészeti múzeum karácsonyi kiállítása holnap, Szilveszter napján csak délután öt óráig lesz nyitva. A kiállítás újév napjától kezdve, hétfő és péntek kivételével, naponta kilenc óráig egyig tekinthető meg. A hangversenyek elmaradnak. A társulat a tagok részére évenként sorsjátékot rendez. Az idei sorsjáték nyerelemény tárgyát holnap délután öt óráig fogja kijelölni a bizottság a kiállított tárgyak közül.

□ Kormánypvásárlás a Szalonban. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter 92258 szelvéttával a következő művek megvásárlását rendelte el a Nemzeti Szalon téli tárlatából. Ferenczy Károly: *Tájkép*, Stettka Gyula: *Női arckép*, Faragó József a) *Jelen és jövő*, b) *Apponyi Párisban*, c) *A hameln patkányfogó*, d) *Ne légy be*, e) *Sohs halunk meg* című rajzait, Garay Ákos: 1. *A macska özege*, 2. *Néptáncpály* és 3. *Négyes fogat* című rajzait, Tölgyesy Arthur: *Birkapásztor* s Pörge Gergely: *Lucskos idő*. A kormányvásárlással együtt eddig körülbelül hatvan mű tárgyat kelt el a kiállításon, mely állandóan nagy látogatásnak örvend.

□ Klein Miksa kitüntetése. Klein Miksát, a kiváló magyar szobrászt, mint Berlinből jelentik, nagy kitüntetés érte. A német császár királyi tanárrá nevezte ki.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ A Társadalomtudományi Társaság ma délután a Kereskedelmi- és Iparkamara disztermében rendkívüli közgyűlést tartott Hegedűs Lóránt elnökle alatt. Hegedűs Lóránt méltatta azt a nagy veszteséget, amely a társaságot érdemes és tudós elnökének, Pulszky Ágostnak elhunytával érte, azután felhívta a közgyűlést, hogy válaszonon új elnököt. Emmer Kornél azt indítványozta, hogy válasszák meg elnöknek gróf Andrásy Gyulát, aki az ész, jellem és szív kiváló tulajdonosaival ékeskedik, jelentős szerepet visz társadalmi életünkben s írói munkásságával is dicsőséget hozott hazánknak. A közgyűlés egyhangulag elfogadta Emmer indítványát s elhatározta, hogy gróf Andrásy Gyulát háromtagú küldöttség útján fogja felkérni az elnöki tisztség elfogadására. A küldöttséget Emmer Kornél fogja vezetni s tagjai a két alelnök lesznek. Pénztárossá a közgyűlés dr. Teller Miksát választotta meg.

A közgyűlést megelőzőleg a társaság munkásvédelmi szakszövételya tartott ülést avégből, hogy a dr. Somló Bódog lemondásával megüresedett titkári állást betöltsse. A szakszövétely dr. Grats Gusztáv indítványára dr. Somlónak köszönetet mondott eddigi buzgósgáért s helyébe Zsigány Zoltánt választotta meg a szakszövétely titkárává. Azután örömmel vette tudomásul a szakszövétely, hogy a kereskedelmi miniszter évi 2000 korona segélyt folyósított céljainak megvalósítására.

Az ülések után dr. Somló Bódog érdekes felolvasást tartott *Az erkölcs túllétevelései* címen. Az előadást nagy tetszéssel fogadták.

○ Az Országos Régészeti és Embertani Társulat ma délután Forster Gyula elnökle alatt ülést tartott az Akadémia kistermében.

Első előadó dr. Éber László volt, aki azt a ne-

vezetes bronzleletet mutatta be, amely nemrég Pécsán (Aradm.) került napvilágra és a Nemzeti Múzeum régiségtárába. Mind a leletek számára, mind azok szépségére nézve kiváló helyet foglal el a magyarországi bronzkor emlékei között. A legnevezetesebb darabok: egy teljesen ismeretlen formájú kard, rendkívül ritka ép fűrészek, különösen pedig gazdag vésséssel díszített két bronz öv, valamennyi a Hallstatt-izlést jellemző motívumokkal.

Utána dr. Szendrey János ismertette Vársárhelyi Géza tynyi gazdag régiséggűjteményét, melyben az óskor és honfoglalás korától kezdve a legújabb korig vannak becses emlékek, melyek közül Szendrey vagy száz darabot mutatott be.

Végül Halavás Gyula értekezett a dévai templom építkezésének koráról. Előadó a dévai ev. ref. templom építési idejét, a szentély boltozatának zárókövén lévő címerek alapján, Zápolya János erdélyi vajdasága (1511–1526) idejére teszi. Eddig a templomot a Hunyadi idejében építettek hitték.

FŐVÁROS.

(*) A főváros nyirktermelő-intézete. Az 1902. évi költségelőirányzat tárgyalásakor, a harmincas bizottság javaslata alapján is, törötte a közgyűlés azt az összeget, amely a hatósági himlő-nyirktermelő-intézet kiadásaira írt volt véve. Ebben sem dr. Schermann Adolf tiszti főorvos, sem a közegészségügyi albizottság nem nyugodott meg. A tárgyalások folyamán az albizottság abban a javaslatban állapodott meg, hogy a nyirktermelő-intézetet ezúttal is főn keil tartani. A közegészségügyi nagybizottság a ma délután tartott ülésében, Viola Imre tanácsos elnökle mellett, foglalkozott ezzel az ügygel. A vita során dr. Schermann Adolf tiszti főorvos előadta, hogy a hatóság nyirktermelő-intézet anyagából az idén 1341 első oltást végeztek s ebből 1241 sikeres volt, tehát 99 százalék járt sikerrel. Erről a belligymiszternek is tettek jelentést. Tehát az intézetről szóló kimutatás annyira megnyugtató, hogy a főntartása ajánlatos. Előadta a főorvos, hogy a főváros közegészségi viszonyai az utóbbi időben tetemesen javultak, mert olyan intézményeket léptettek életbe, amelyek járvány esetén is védelmezik a lakosság egészségét. Ilyen intézmény a nyirktermelő-intézet is. Közegészségi téren nem barátja a megtakarításnak, mert ez nagyon megbosszulja magát. A hatóság nem tehet visszafelé menő lépést. A bizottság többsége ezek után kimondta, hogy a nyirktermelő-intézet fűntartását olyan köz-szükségletnek tartja, ameire áldozatokat is kell hozni. Ugyancsak ma került a bizottság elé dr. Ringer Jenőnek az a kérelme, hogy engedje meg neki a hatóság elme-és ideggyógyító-intézet felállítását, a Budán levő római fürdő közelében. A bizottság azt javasolja, hogy vagy csak elme-gyógyító, vagy csak ideggyógyító-intézetre adják meg az engedélyt, mert különben hatóság összehittközések támadhatnak akkor, amikor a betegek jogviszonyának a megállapításáról van szó.

VIDÉK.

— (Ünnepelés.) Miskolc város ma rendkívüli közgyűlésen Soltész Nagy Kálmán polgármester, a város déli kerületének országgyűlési képviselője lemondott polgármesteri állásáról. Bizony Ákos orsz. képviselő és Zelenka Pál püspök a volt polgármester érdemeit méltatták, kiemeve 24 éves polgármesteri működésének érdemeit. A közgyűlés Zelenka püspök indítványára kimondta, hogy Soltész Nagy Kálmánt a város első polgárának tekintik, arcképét egy hazai művészel megfesteti és neki életűgtig 2500 korona tiszteletdíjat ad. Bizony Ákos indítványára aztán arra kérték Soltész Nagy Kálmánt, hogy a bizottságban viselt régi tisztségeit tartsa meg, mire érdemeit jelezőkönyvbe foglalták. A polgármesteri állást a juniusi tisztújításig nem töltik be, addig Pallaghy első tanácsos helyettesi.

— (Megyei restauráció.) Komárom-vármegye ma tartotta meg tisztújító közgyűlést Sarkózy Aurél főispán elnökle alatt. Megválasztották alispánnak Ghyucz Dénes, főjegyzőnek Asztalos Bélát, aljegyzőknek Witausek Károlyt, Bathó Lajos, Károcsy Miklóst, főpénztárnok Konkoly-Thege Kálmánt, arvaszéki elnöknek Erdélyi Zoltánt, ünnököknek Madarassy Pált, Major Istvánt, arvaszéki jegyzőnek Bányai Mihályt. Tatal főszolgabíró lett Pöcze János, udvardi Balogh Imre, gesztesi Konkoly-Thege Lajos, csalóközi Emánuel Sándor; szolgabírák: Dávidházy János, Troyko György, Cziké Imre, Szarka Béla. Főjegyzőnek szótöbbséggel Pappányi József volt országgyűlési képviselőt választották meg. A közgyűlés a főispánnak a tapintatos vezetésért, valamint a megye érdekeinek buzgó támogatásáért elismerést és köszönetet szavazott.

Biharmegye törvényhatósága ma délelőtt tartotta Beöthy László főispán elnökle alatt tisztújító közgyűlést. A megyebeli képviselők közül jelen voltak gróf Tisza István, Telegdi József, Fassie Tódor, Rigó Ferenc és Orley Kálmán. Ott voltak többek között Schlauch Nándor, gróf Tisza Kálmán, Radnay Farkas, Feiser Antal stb. Beöthy főispán megnyitót beszéde után megválasztották: alispánnak Szunyogh Péter, főjegyző-

zsvé Papp János, főügyész Wallner Odön, árvászeki elnökké Hraniczky Károly, főpénztárnosa Szathmáry Király Andor, aljegyzőkké Baronyi András, Keszthelyi Zoltán, Czifra Kálmán, Balogh Elemér, Balázsházy Iván, Beóthy Lajos, főszolgabírákké Miskolcz Ferenc (Központ), Éder Géza (Beél), Bölöny György (B.-Ujfal), Beóthy Pál (Cséffa), Fráter Barna (Derecske), Berczy Imre (Élesd), Dobozi Kálmán (Mihályfalva), Ercesey Dezső (Méz-keresztes), Szőlősy Ferenc (Cséke), Nyisztor Alajos (Margitta), Nagy Márton (Szalonta), Kovácsnay Marcell (Szekelyhid), Rednik Gábor (Vaskoh), Horváth Endre (Belényes), Bakacs Béla (Bihar-Torda), Osanódy Jenő (Szalárd), Werner Kálmán (Tenke). A főispán kinevezte tiszteletbeli főjegyzővé gróf Tisza Kálmánt, Baronyi Andrást, Keszthelyi Zoltánt és Echerolles Sándort.

Hajdúvármegye mai tisztújító közgyűlésén, amelyen már Fuly Gyula főispán elnököt, alispánná újból Rásó Gyulát, főjegyzővé Yeszprémy Zoltánt, tiszti ügyészé Czeglédy Mihályt, árvászeki elnöké Pénzes Sándort választották meg. Altalánban a tisztikar a régi maradt. A tisztújítás után lakoma volt.

Nyitra vármegye törvényhatósági közgyűlése ma tartotta meg tisztújító közgyűlését. Alispáná egyhangulag újr. Markhot Gyulát választották meg, főjegyzővé dr. Kostyál Miklóst, főügyészé dr. Gyürky Gézát, főpénztárnosá Ottó Arpadot, árvászeki elnökké Krausz Vincét, alnökké Klobusiczy Gézát. A tisztikar tünymög része a régi maradt. Szavazás csupán a miavai főszolgabírói állásra volt, amelyre nagy szavazattöbbséggel Winkler Gyula aljegyzőt választották meg.

EGYESÜLETEK.

(A Lorántffy Zsuzsánna Nőegyesület), mely már évek óta munkálkodik a legszegényebb néposztály erkölcsi és anyagi jólétének érdekében, amennyiben felkérte a szegény családokat, vigasztalva, oktatta s pénzrel, ruhábanival, élelmiszerekkel segítve őket, továbbá egy cselednevelő-intézetet tart fenn, árnyakat nyelvet s a múlt évben is 5688 korona pénzbeli segítséget osztott ki s háromszáz családot fölruházott, az ő-estendő utolsó napján az összes református templomokban tartandó istentiszteleteken gyűjtést rendez. Az egyesület felhívja e gyűjtésre nagy protestáns hitorsosainak figyelmét, mint mindazoké, akik bármelyi tevékenységhez tartoznak is, készek elmozdítani az egyesület céljait s kéri őket, adakozzanak! Az istentiszteletek helye és ideje a következő: A Kálvin-téri templomban délután 3 órakor és este 6 órakor, a Jazekas-téri templomban este 6 órakor, a kőbányai templomban este 6 órakor, a zuglói templomban este 6 órakor, a Rózsá-utca 20. szám alatt levő imateremben este 6 órakor. Gyűljenek a Kálvin-téri templomban: báró Radvánszky Gézáé, báró Prónay Gáborné, Hegedűs Sándorné, Patay Gyuláné, Gencsy Béláné, Szilassy Aladárné és leánya, Vargha Gyuláné, Desseffy Emma, Szóts Farkasné, Molnár Sándorné, Nagy Dezsóné, Hanzély Lászlóné, Orth Ambrusné, Muraközy nővérek, Telepy Kornélia. A Jazekas-téri templomban: Petzi Elek és Tanárky Hilda. A kőbányai templomban: özvegy Fráter Sándorné és Fráter Eszter. A zuglói templomban: özvegy Bontovics Mártonné és Németh Istvánné. A Rózsá-utcában: Ran Lina és Urbánszky Józsefné.

(A Budapesti Népoktatási Kör) ma tartotta évi közgyűlését Morán Imre elnöklet alatt. Dr. Gyulay Béla titkár bemutatta az évi jelentést, mely szerint a kör a múlt tanévben 15 esti tantályomat tartott fenn, amelyekben 255 férfi és 229 nő vett részt. A jelentést tudomásul vette a közgyűlés, ezután megejtette a választásokat.

Nyiltér.

Formafagylaltot, parfait

ajánl szép kivitelben és elismert jó minőségben, mérsékelt ár mellett a „Sanitas” szikviz-fagylalt-éskonzervgyár Budapest, VII., Gízella-út 53. Telefon 62-10.

HOLLÓS J.

FINOM URI-FEHÉRNEMÜK KÉSZÍTŐJE
BUDAPESTEN

ALAPITVA 1867.

KIZÁRÓLAG DOROTTYA-UTCA 10.

(Az e rovat alatt közöltéeknek sem tartalmát, sem alakját nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ A két vörös talár. Brieux kriminális drámája nemcsak szatirizálja, de logikailag is a bíróságot. Az eset, szerencsére, nem súlyos. A Vörös talárt a Nemzeti Színház részére Zsigány Árpád fordította le. Ez a fordítás megjelent az *Ötöd. könyvtárban*. Kézzel ezután a Magyar Könyvtár című vállalat is lefordította a színművet Lándor Tivadár hirlapíróval. Mikor Zsigány Árpád megtudta hogy a

színmű az ő fordításán kívül másnak a fordításában is megjelent, levelet írt Wodiáner Arthurnak, a Magyar Könyvtár kiadójának. Ebben a levélben azt írta Lándor fordításáról, hogy az az ő fordításának egyszerű, itt-ott efferditelt másolata. — Lándor sértőnek találta magára nézve Zsigány Árpád megjegyzéseit s ügyvédje dr. Szilgyi Géza által rágalmozás és becsületsértés vétségéért panaszt tett elele a büntetőjárásbírószág előtt. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőjárásbírószágánál Császár albiró. A tárgyaláson a megjelent feleket dr. Szilgyi Géza és dr. Rács Dezső ügyvédek képviselték. Ítélethozatalra azonban nem került a sor, mert Lándor Tivadar panaszos maga kérte a bizonyítás elrendelését s szakértő meghallgatását. A felek kölcsönös megegyezéssel Keszler Józsefet nevezték meg szakértőül. Melleje a bíróság hivatalból dr. Somogyi Ede francia tolmácsot fogja kiküldeni. Ők ketten fogják a ma beterjesztett eredeti és fordított szövegekből megállapítani, mennyiben felel meg Zsigány Árpád vádja a valónak?

§§ A bukott leány gyilkosa. Dr. Bóla vizsgálóbíró nagy erélyvel vezeti Gelber Baruch bűnügyében a vizsgálatot. A gyilkost mindennap kihallgatja, mert nyomós gyanokok mutatkoznak arra, hogy Gelber Baruch nem először gyilkolt Budapesten. A vizsgálat mindenekelőtt azt kívánja megállapítani, vajjon nem azonos-e Gelber Baruch a stuttgarti leánygyilkossal. Ma már dr. Ajthay Sándor tanár és dr. Minnich Károly törvényszéki orvosszakértők is megkezdtek a gyilkos elmebeli állapotának vizsgálatát. Az elmevizsgálatra vonatkozó megfigyelések előtt a gyilkos testén, különösen a jobb hüvelykuján lévő sérüléseket vizsgálják meg. A vizsgálat után pontos látóleletet vettek fel ezekről a sérülésekről, melyet aztán beterjesztettek a vizsgálóbíróhoz.

§§ Gyakori cégváltások. Brunner C. B. cég alatt a Váci-utca 10. szám alatt játékkereskedés állott fenn, amelynek az utóbbi időben gyakran változott a firmája. Az első cégből „Brunner és társa”, majd „Brunner G. és társa”, legutóbb pedig, amikor annak tulajdonosa Uhyarik Béla lett, ez a firma került a bolt fölé. „Brunner G. és társa utóda”. E folytonos cégváltások ideje alatt Brunnernek mintegy 80.000 korona üzleti adósságra sikerült szert tenni. Hat megkötött hitelező nevében, akiknek követelése huszezer koronát tesz ki, dr. Dénes Endre ügyvéd úgy Brunner mint Uhyarikot följelentette az ügyességéért csalás miatt. A törvényszék vizsgálóbírája, tekintettel az ügy sürgősségére, tegnap a váci-utcai üzletet fenyítő zárt rendelt el s a boltot rögtön becsukta.

TÁVIRATOK.

A délafrikai szabadságharc.

London, december 30.

Lord Kitchener jelenti Johannesburgból tegnapi: A boerok által Queelontein mellett elgott angolokat ismét szabadon bocsátották; ezek ma Betlehembe érkeztek.

Frédéric Passy, a hírneves békeapostol, aki az egyik Nobel-díjat is elnyerte, elíratot szerkesztett, amelyet Rotterdamból küldtek el *Edvárd* angol királynak s amelyben az angolok kegyetlenkedése ellen óvást emelnek. A írlatban a fogoly-telepekben uralkodó visszás állapotokról van szó és az aláírók az angol király jószívűségéhez appellálnak, kérve, hogy szüntesse be a központi fogolytelepeket, amelyek a brutális kegyetlenkedéseknek a színhelyei. Az aláírók azzal az óhajjal fejezték be kérésüket, hogy *Edvárd* király bizonyára élni fog kiváltságos megkegyelmezési jogával és különösen a védteien asszonyokat és gyermekeket veszi majd oltalmába.

London, december 30.

Az a hír, hogy *Rosebery* meg akar maradni tartózkodó helyzetében, igaznak bizonyul. A *Daily News* szerint *Rosebery* kijelentette hogy sem a felsőházban, sem másutt nem fog karöltve működni a liberális pártal.

London, december 30.

A hadügyi hivatal által ma közzétett veszteségkimutatás szerint a Tweelonteinnél megsebesült legénység száma 50. Elest 53 ember és még 4 a csata után behalt seibebe.

Topeka, december 30.

Egy boerbarát gyűlés, amelyen vagy 2000 ember volt jelen, elogadott egy határozatot, amelyben felhívják Angliát, hogy *Rosevelt* elnök és a dán király választott bírói döntését kérje ki, hogy a délafrikai háborúnak vége vessék.

Zágráb, december 30. Most már az utolsó üres főispáni állás is be van töltve, amennyiben *Kraljevic*

Tamács főállamügyészt Likamegye főispánjává nevezték ki.

Uj nagykövetség a pápánál.

Róma, december 30. A pápa ma ünnepies kihallgatáson fogadta gróf Szécsen Miklós vatikáni nagykövetet, aki átnyújtotta megbízó-levelét. Ezután a nagykövet Rampolla bíboros államtitkár-nál tett látogatást. Végül gróf Szécsen hagyományos szokás szerint a vatikáni Bazilikába ment.

Az osztrák tartománygyűlésekből.

Gráz, december 30. Reitter és társai interpellációt intéztek a helytartóhoz az osztrák iparosoknak a magyar hatóságok által a határterületeken tapasztalható zaklatása miatt. Reitter és társai felhívják a kormányt, hogy tegyenek intézkedéseket a nagy magyarországi borbehozatal ellen.

Lemberg, december 30. A tartománygyűlés elnöke dr. Dunajecskit választotta meg s ezután alelnököket és előadót választottak. A napirend előtt gróf Czartorisky felolvasta a lengyel képviselők deklarációját, amely a wreschani eseményekre való tekintettel kijelenti, hogy a lengyel tartománygyűlési képviselők csatlakoznak ahhoz az állásponthoz, amelyet a Reichsrathban a lengyel képviselők kifejezésre juttattak, mert abban az álláspontban a maguk érzelmeinek kifejezését is látják. A sérelmekre, amelyeket amaz események okoztak, az lesz a válaszuk, hogy kettőzött buzgalommal munkálkodnak a lengyelek nemzeti felvirágzásán és nemzeti öntudatának megszilárdítása és kiterjesztése érdekében.

Lemberg, december 30. Azt a nyilatkozatot, amelyet a wreschani események tárgyában a lengyel tartománygyűlési képviselők klubjában Czartorisky György herceg ma felolvastott a gyűlekezet és a karzati közönség állva hallgatta végig. Az itteni estilapok szerint ez a nyilatkozat olyan erőt, mintha a tartománygyűlés határozata volna s bizonyosan mély hatást fog gyakorolni a porosz kormányra.

Prága, december 30. A legközelebbi ülés január 3-án lesz. midőn is a költségvetési provizóriumot tárgyalják. A beérkezett iratok közt van Schamanek indítványa az orosz nyelvnek kötelező tantárgyként való behozatala tárgyában az összes csehországi cseli tannyelvű középiskolákban.

Bécs, december 30. A tartománygyűléshez beérkezett iratok közt ma *Lueger* polgármester kérelme, hogy Bécs város 285 millió koronás községi kölcsönének felvételét tartományi törvénnyel engedélyezzék. A tartománygyűlés ezután a kuriákat és a bizottságokat választotta meg. A legközelebbi ülés január 2-án lesz.

A kínai helyzet.

Peking, december 30. Kétezer főnyi kínai csapatok vonultak be múlt pénteken Pekingbe. A követ-ségek összes védőrségei az amerikai kivételével most el vannak látva tüzérséggel. A császári udvar utiprogramja úgy van megállapítva, hogy a császár Pao-tingtől külön vonaton fog megérkezni. Egy második vonat hozza Pekingbe az özvegy császárnét, akit a pályaudvarra a császár nagy diszszel fog fogadni.

A délamerikai forrongás.

London, december 30. A *New-York Times* szerint a washingtoni kormány azt tartja, hogy a Németország és Venezuela között támadt konfliktus komoly összeütközésre fog vezetni Németország és Amerika közt.

Közgazdasági táviratok.

New York, december 30. (Törvényközlés.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8 7/8 (8 1/2), dec-re 7.99 (8.11). Márciusra 8.09 (8.17). New-Orleansban helyben 8.— (8 1/16). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphianban 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.30 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsír: Western steam 10.40 (10.37). Rohe és Brothers 10.45 (10.45). — Tengeri irányzata szilárd. Decemberre 70 1/8 (69 1/8) Januárra —.— (—.—). — Májusra 70 1/8 (70 1/8). — Buza irányzata szilárd. Piros ősi hegyben 88 1/4 (88 1/8). Decemberre 85 1/8 (85 1/4). Márciusra 88.— (87 1/8). Májusra 87 1/8 (86 1/8). Júliusra 86 1/8 (86 1/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.— (1.—). — Kávé: fair Rio 7. sz. 7 1/16 (7 1/16). Dec-re —.— (6.75) Márciusra 6.90 (6.95). — Liszt: Spring Wheat clears 3.— (3.—). — Kukor: 3 1/8 (3 1/8). — Őn: 23.50 (23.62). — Rész: 13.— (13.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, dec. 30. (Törvényközlés.) (Zárlat.) Buza irányzata gyenge. Decemberre 78 1/8 (77 1/8) Májusra 82 1/8 (81 1/8). — Tengeri irányzata szilárd Dec-re 68 1/8 (68 1/8). — Zsír: Decemberre 10.15 (10.05). — Január 10.15 (10.05). — Szazonna short clear 9.— (9.05). — Sertés: január 16.— (15.62). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK

Őszi hangulat.*)

Szeliden hinti árnyait az este,
Es messze tájon félhomály borong,
A bitor légben ájtatos morajjal
Alvó fűszálak estimája zsong.

Oly mély a csönd; oly áltató az alkony,
Miképp ha zöngne halkszavú zene, —
Talan ez est a nyárnak búcsúzása,
S a gólyák, fecskék szállanak vele.

Valami óhaj, mondhatatlan érzés
Heviti lángra ifjú életem,
Valami vágyás, mondhatatlan égő
Hálóbá fogja álmodó szívem:

Ha majdan egykor mélyebb lesz az este,
Leszáll körém az őszi dőlő csönd,
Ha majdan egykor szállanak a vágjak,
Mint fecskék serge most a légbé főt:

Szívemben árnyak, őszhajak hajamban,
Szemben bágyadt alkonypir lobog,
En Istenem! Majd fogytán az időnek,
Ha életem lassan lefelé rohog:

Óh áldj meg engem ilyen alkonyattal,
Amelyet még a nyár bearanyoz,
Amelybe még az ifjúkorból emlék
Hányó sugárként áldva átragyog —

No lássak záport, könnyeket omolni,
Mint őszi estén hull a permeteg . . .
No lássak messze, messze láthatáron
Csak napsugárt, csak bitoros eget.

Kiss Arnold.

Az igazi Rákóczi-nóta.

Irta: Dr. Wekerle László.

M.-Sziget, december 27.

A zenei világirodalom egyik legremekesebb gyönyege a Rákóczi-induló. És mégis csak jó szöveg mentheti meg ezt az indulót a további elértéktelenedés és mint dalt a teljes elnépszerűtlenedés veszélyétől. Énekelhetővé pedig csak áttalál válhatik, ha tulnaggy hangterjedelmét kellően leszállítani sikerül; amint sikerült is.

Ez a föliogás indokolja a Rákóczi-indulóknak itt méltatott új szövegét, melynek megírását az imént jelzett veszélynek már szintén érezhető tünetei tették szükségessé.

A Rákóczi-induló különben mint *induló* történetileg csak mellékesen jöhet tekintetbe, mert azt egy cseh eredetű katonazene-karmester (Scholl Miklós) al-

*) A szerző imakönyvének most megjelent negyedik kiadásából.

kalmazta egy cigányprimás (Bihari János) szellemes, eredeti lefogása nyomán a katonai ütembenlépés előjaira, pléhhangszerek, réztányérok és nagydob ezámára.

A Rákóczi-induló magyartalan szerkesztésére vallanak a részek elején előforduló *jöltések* is, melyektől szabadulni most már nem is lehet. Tudjuk pedig, hogy e *Marsch* létrejötte előtt az a Rákóczi-nóta, melyből az induló készült, járdalomteljes és korántsem gyors időmértékben szólalt meg a burok vagy a tárogató hangjain. De azt, hogy valaha *rohaminduló*-számba menjen, róla soha fölteni sem lehetett.

A Rákóczi, egész kerekén kimondva, nem induló, mert az eredetileg sem rendes menetelésre, sem rohamra tervezve nem volt, dacára annak, hogy manap masiroznak rajta, mégis ébred hangjainál mindig valami a magyar szívében, ami lelkesít és gyújt!

A Rákóczi-induló már a nóta keletkezése óta egész a legújabb időkig mindig a szívből jövő igaz hazaszeretet visszhangja volt s bármily átalakuláson ment is máig keresztül, e jellegét minden időben és minden formájában hiven megtartotta; hangjai ma is a *multak*, a *jelen* és a *jövő* fölötti gondolkodás villanyozó ereje által válnak oly hatásosakká és állnak páratlanul e világon.

Az ilyen egészletű szövegű ébresztőnek terjesztését leghathatósabban az iskola vállalhatja magára, mert ugy dallama, mint szövegezésének szelleme a tanuló gyermekek és ifjak kedélyének kiválólag megfelel. E Rákóczi-ébresztő címe, szövege és előadásának jellemzése a következőkben jut érvényre — mit azért hangsúlyozok különösebben, mivel a szövegben, mely mintegy magán uton már közkézre jutott, egyesek önkénye nagyon különböző változásokat próbáltak meg.

A szöveg szóról-szóra és véglegesen megállapítva ez:

Rákóczi-ébresztő.

(Erőteljesen, a dal-induló mérsékelt tempójában, a népméltóság erejével s a szöveg szelleméhez képest változó hangsúlyozással.)

1. Magyarok istene rontsd a labanc hadát!
Közleg az óra
Csatariadóra
Csatya magyar akarata,
Csatavasa, diadala
Mentse meg e szenvedő hazát! Haj!
2. Hős Rákóczi népe,
Kurucok, előre!
Diadal veletek,
Hogy ellenfeletek
Leliporjátok!
Verje gonoszokat átok!
3. Ujaj, a vész, a hazát ma elárulak,
Jön a rombolók új árja
Hej, hova lettek a hős dalák,
A vezérek, s mily sors várja

REGÉNY.
TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(124)

— Amen! — szólt Skrzetuski.
— Amen! — mondotta Wolodyjovskij.
— Amen! — ismételte Longinus.
— Csak egy ember van még, aki még megmenetheti a hazát, ha rábízák a fővezérséget. Csak egy ember van, mert másra sem a nemesség, sem a katonaság nem hallgat.

— A herceg! — mondta Skrzetuski.
— Ó az!

— Mi mellé állunk és ha kell, vele halunk! Éljen Viskiowiecki Jeremiás! — kiáltotta Sagloba.

— Éljen! — felelt kiáltva több hang, de csakhamar ismét beállt a csönd, mert ezek a percek, amikor a föld megnyílni kezdett a lábuk alatt és a mennyboltozat a fejükre akart szakadni, nem voltak az éljenzésre alkalmasak.

Ezalatt megvirradt és a távolból fölűntek Tarnopol falai.

IX.

A Pílavicéből menekülők közül a legelső szeptember hó huszonhatodik napjának hajnalán értek Lembergbe, éppen amikor a város kapuit fölnyitották. A fővezérek futásának híre villámgyorsasággal terjedt el az egész városban, mindenfelé rémülést és kétségbeesést keltve. Skrzetuski két nappal később érkezett meg csapatával, akkor a város már tele volt menekülő katonákkal, nemesekkel és fegyveres polgárokkal. Védelemről kellett gondoskodni, mert a tatárok minden pillanatban megérkezhettek, de senki sem tudta, hogy ki vezeti a tatárokat és hogy miként

kellene a védelmet vezetni, kettős volt tehát a rendtelenség és ijedelem. Sokan elmenekültek a városból is, hogy családjukat és vagyonukat biztonságba helyezték, a környék lakossága viszont a város falai mögött keresett oltalmat.

A menekülők és az érkezők elzárkóztak az utakat és valóságban dulakodtak. Mindenütt kocsik, lovak és a különböző csapatok katonái nyüzsgöttek. Minden areről türelmetlen várakozás, nyugtalanság és kétségbeesés ritt le. Forgószél módjára érkeztek a riasztó hírek. Hangosan kiabáltak: „Jönnek! jönnek! és a tömeg vakon, örületes aggodalommal tologott, menekült, míg meg nem győződtek, hogy csak egy újabb csapat menekülő érkezett. Mind több csapat gyűlt össze, és ugyan csak szomorú kép volt e katonák látása, akik még röviddel előbb vidámak, büszkék és rátatócsak voltak. Lerongyolódva, kiébeze, nyomorultán és piszkosan ültek elesigázott lovaikon, az arcukról leritt a szegény és inkább hasonlítottak csavargókhoz, mint lovagokhoz. Más viszonyok között részvét kelt volna a nyomorban, de most, amikor ugyszólván az egész ellenséges hatalom a város ellen nyomult, észre sem vették őket. A lovagok azzal vigasztalták magukat, hogy sokadmagukkal osztoznak a szegényben. Az első órákban elrejtőztek, azután magukhoz térve, csatangoltak az utcán, járták a csapszégeket és növelték a rendtelenséget és az aggodalmat, mert mindenik azt hajtogatta: a tatárok a sarkunkban vannak! Egyesek már látták is a tatárok pusztítását, az égő falvakat, mások pedig esküdöztek, hogy az üldözők ellen védekezni kellene. A katonákat körülözönlő tömeg figyelmesen hallgatta a beszédjüket. A háztetők és a templomtornyok tele voltak emberekkel, a haragok zugtak, az asszonyok és gyerekek zokogtak a templomokban, amelyekben égő gyertyák közé kitétek az oltári szentséget.

Skrzetuski a Halics-kapun vonult be a városba s nagynehezen tudott csak a nagy néptömegben — emberek, lovak és kocsik ezrei között — keresztülvergődni. A tömeg csodálkozva nézte

A szegény nép

Sok ezerjét

S a komor szívű

Fővezér fejét —

Bujdosnak szerzetést.

4. Lobogóknak magasan ragyogó!

(Ez a búzke nemzet ujra talpon áll)

S jeligénk ez a szent csatászó:

„Éljen szabadon a magyar vagy sujsa a halál!”

5. Mert ő Hadúrunk szent nevére

Esküt esküve teszünk,

Hogy, kard élére!

Mig egen a nap kél

S míg igaz magyar él

(Szabad és dicső lesz nemzetünk).

E szöveg 1. verszaka a *harca* lelkesedés, 2. a *diadaléret*, 3. a *kesergés*, 4. az ébredés és 5. a szabadságkü jelenetét lelejt ki. A hasonhangzók torlódása, mint pl. az 1. versszak 4. és 5. sorában, nem véletlenül fordul elő. A szöveg szárnnyalása nem költői, hanem a népköltészet műprózájának színvonalát kéri.

E dal-induló így öt versszakkal, erőteljes kimért tempóban előadva, de az ötödik versszaknál (minden ismétlés nélkül!) bejelezve: ez az igazi lelkesítő fölűjtött Rákóczi-nóta, melynek a jelen szöveg a kellő hatást van hivatva megadni.

Szem előtt kellett tartanom, hogy a Rákóczi egy a nép a kán, mint a cigány hegedűjén, új szövege által végbemenő *átalándósítása* mellett is lehetőleg *ugyanaz* maradjon, mi eddig volt, vagyis úgy csengjen a nép fülében ezental is mint eddig csengett — anélkül, hogy egy a dallami mint a formái (helyenként lényeges) változásokat észrevegve. Csak ezáltal válik lehetővé, hogy a Rákóczi az elfajulás veszélyétől megóva, a nemzet szívének rezgése in a nemzet ajkára felszálljon.

Az erőteljes kimért tempóban előadott Rákóczi alig 2 percet vesz igénybe, ha ismétlés nélkül elejétől végig éneklük, míg a különféle lehet ismétlésekkel igen hosszúra is nyújtható. A dallam minden hangjának megvan a maga külön szótágia, úgy, amint azt a magyar eredetű népdai is következetesen megtartja, miáltal az éneklése rendkívül megkönnyítették!

Föltűnő volt a remek alkotásnál mindig az, hogy a Rákóczi-dallamot a magyar nép sem induló, sem nóta alakjában nem dalolta: *a nép ajkán* eddig nem volt! mert azt eddigi alakjában *külön megtanulni* is csak nehezen sikerült, sőt nem is sikerülhetett, mivel a jelenleg 10 hangra leszállított fölűdolgozás előtt a Rákóczi mostanig 14 hangnyi terjedelmű, tehát közönséges hanguak számára teljesen énekelhetetlen volt.

Ennél képtelenebb, de egyuttal szomorubb, és még hozzá a királyáért hagyományos hűséggel érző magyar szívhez minden időben politikai jelentőségénél fogva is gyújtó erővel hatott hazafias *lelkesítő* ze-

a csapatot, amely a legnagyobb hadirendben vonult föl. Azt beszélték a láttára, hogy segítségért és egyszerre lelkes örömmre gyulladt a tömeg. Körülfogták az érkezőket. A katonák kiabálni kezdtek:

— Ezek a Viskiowiecki emberei! Éljen Jeremiás herceg!

Olyan tolongás támadt, hogy a csapat csak lépésről-lépésre tudott előrehaladni.

Dragonyos-csapat jött most velök szembe, egy tiszt vezetésével. A katonák szétkergették a tömeget, a tiszt egyszerre kiáltott: „Főre az utból! Adjatok helyet!” és kardlapjával verte azokat, akik nem tértek ki idején.

Skrzetuski megismerte Kuselt.

A fiatal tiszt barátságosan üdvözölte a bajtársait.

— Minő idők! Minő idők! szólt szomorúan.

— Hol a herceg? kérdezte Skrzetuski.

— Félhalott már az aggodalomtól! Csak-hogy végre megjöttél! Folyton tudakozódott utánad és az embereid után. Most a barátoknál van. Engem azért küldött ki, hogy a városban rendet csináljak, de elvegezte már ezt más. A templomig ellovagolok veled, ott lesz most a tanácskozás.

— A templomban?

— Igen. A herceget akarják fölkeríteni a vezérletre, mivel a katonák kijelentették, hogy más vezér parancsnoksága alatt nem védelmezik a várost.

— Menjünk! Én is szeretnék a herceggel találkozni.

A csapatok egyesülve haladtak tovább. Utközben Skrzetuski kérdezősködött a Lembergben történtek felől, meg arról, hogy a védelemre nézve mit határoztak?

— Most fognak csak erről tanácskozni, szólt Kusel. A lakosság védekezni akar. Minő idők! Az alsóbb néposztálynak több a bátorsága, mint a nemeseknek és a katonaságnak!

(Folytatása következik.)

36. kereslet mutatkozott s erre irányzata ismét szilárdult, árfolyama eleinte elapródított, de zárlatok megtartotta tegnapielőtti állását. Rozs még egy árnyalattal szilárdabb volt, zab és tengeri gyöngyűt, 2, illetőleg 1 fillérel hátrányban maragot. Buza tavaszra 9.10-8.12-9.10, rozs tavaszra 7.70-7.63, zab tavaszra 7.77 tengeri május-juniusra 5.60-5.75-5.77.

Zárlatok: buza tavaszra 9.15-9.14, rozs tavaszra 7.71 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtársaság a forgalom élénk volt, az árak általában emelkedtek.

A déli tőzsdén gyöngye volt a forgalom és az irányzat is gyöngye.

Zárlatok változatlanul gyöngye volt az irányzat.

Bécs, december 30. (Magyar értékek zárlata.) 4 2/10-os aranyjárdék 118.55. Izsai és szegedi kölcson sorsjegy 147.50. Magyar vasuti kölcson ezüstben 100.70. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119. Magyar leszámloló- és pénzváltóbank —, Rimamurányi vasműrészvény 466. Magyar koronajárdék 94. 4/10-os Magyar földterem. kötvény 92.90. Magyar hitelbank részvény 657. Magyar nyeregmény kölcson sorsjegy 177.25. Kassa-oderberg vasuti részvény 355. Magyar keresk. bank —, Magyar cukorpar 1755. —, Bécs bankjegye 442. —, Osztrák-magyar bank 1588. Déli vasut 76. Dunagőzhajózási részvény 738. Dohányrészvény 257. Császári és királyi arany 11.33. Német bankváltók 117. 4 2/10-os ezüst járdék 99. —, Osztrák koronajárdék 95.95. 1864-iki sorsjegy 216. —, Osztrák hitelintézeti részvény 637.50. Unionbank 545. —, Osztrák Länderbank 415. —, Osztrák-magyar államvasut 652.75. Elbavölgyi vasut 451. —, Alpesi bányarészvény 387. —, 20 frank. arany 19.33. Londoni váltóár 239.12 Bécsi Tramway Litt B. 279. —, Bécsi. Ironway Litt A. 283. —, Lapot kohó 360. —, Az irányzat javult.

Bécs, december 30. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 637.50. Magyar hitelrészvény 658. —, Angol-Osztrák bank 281. —, Bécsi bank-egyesület 442.50. Union bank 545. —, Länderbank 416.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 563. —, Déli vasut 78.50. Elbavölgyi vasut 452. —, Északi vasut részvény 441.50. Dohányrészvény 288. —, Rimamurányi vasut 269. —, Alpesi bányarészvény 387.50. Májsai járdék 99.10 Magyar korona járdék 94. —, Török sorsjegyek 99. —, Német birodalmi márka 117.23-26. Napoleon d'or 19.03.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 30. (Tőzsdén tudósítás.) A venezuelai hírek, valamint a Chile és Argentína közti tárgyalásokról érkezett elemző jelölések és az osztrák hitelrészvények esése által elkedveltebb, a tőzsde irányzata gyöngye volt és a forgalom nagy tartózkodás mellett nem nyert jelentősebb terjedelmet. Bányarészek engedők, állampapírok csendesebbek, spanyolok, törökök és argentinaiak gyengébbek. Vasutak majdnem forgalom nélküli. Zárlat gyenge. Magánleszámláló kamalláb 3/10.

Berlin, december 30. (Zárlat.) 4 2/10-os papírjárdék 99.25. 4/10-os osztrák aranyjárdék 101. —, Elbavölgyi vasut —, Magyar koronajárdék 85.10. Osztrák-magyar államvasut 140.10. Kassa-oderberg vasut —, Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasut berúnázási kölcson 102.40. Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 180.50. Általános villamosági Búson 178.30. Gelsenkircheni 172.20. Laura-kohó 185.50. 4 2/10-os ezüstjárdék 99.10. 4/10-os magyar aranyjárdék 100. —, Osztrák hitelrészvény 201.25. Déli vasut 19.25. Károlyi Lajos vasut —, Orosz bankjegyek 216.05. 4/10-os új orosz kölcson 36.10. Török dohányrészvény —, Olasz járdék 100.10. Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 161.50. Harpeni 157.80. Az irányzat gyenge.

Berlin, december 30. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4/10-os magyar aranyjárdék 100. —, Magyar koronajárdék 85.10. Osztrák hitelrészvény 202. —, Osztrák-magyar államvasut 140.50. Déli vasut 20.85. Északi vasut 216.05. Elbavölgyi vasut —, Orosz bankjegy középső —, Buschtchradai —, Orosz bankjegy —, (Lüttich) Lombard —.

Páris, december 30. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut 709. —, 4/10-os osztrák aranyjárdék 102.10. Osztrák Länderbank —, 3/10-os francia járdék 101.37. Alpesi bányarészvény —, Déli vasut 105. —, 4/10-os magyar aranyjárdék 103. —, Párisi bankrészvény 931. —, Olasz járdék 101.30. Francia törleszt. járdék 100.15. Osztrák földhitelezési részvény 1245. Török dohányrészvény 309. —, Az irányzat bágadt.

Frankfurt, december 30. (Zárlat.) 4 2/10-os papírjárdék —, 4/10-os osztrák aranyjárdék 101.10. Magyar koronajárdék 85.10. Osztrák-magyar bank 113.89. Déli vasut 19.30. Elbavölgyi vasut 19.30. Londoni váltóár 203.67. Bécsi bankjegyet 112.20. Villamos részvény —, 3/10-os magyar aranykölcson 84. —, 4 2/10-os ezüstjárdék 99.30. 4/10-os magyar aranyjárdék 100.10. Osztrák hitelrészvény 202. —, Osztrák-magyar államvasut 140.50. Északi vasut —, Bécsi váltóár 86.66. Párisi váltóár 810.33. Unio bank —, Alpesi bányarészvény 196. —, Az irányzat gyenge.

Frankfurt, december 30. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arfolyamok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 201.30. Német bank 421.02. Disconto 179.75. Berlini kereskedelmi bank —, Gelsenkircheni —, Harpeni 158.25. Laura-kohó —, Olasz járdék —, Csendes.

Hamburg, december 30. (Zárlat.) 4 2/10-os ezüstjárdék 99.40; 1860. sorsjegy 141.50. Déli vasut 20.40. 4/10-os osztrák aranyjárdék 101.55. Osztrák hitelrészvény 201.10. Osztrák-magyar államvasut 140.25. Olasz járdék 99.90. 4/10-os Magyar aranyjárdék 100.10. Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 30. A sertésüzlet irányzata változott. A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehez (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) filléreg. Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. Fialat nehez (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 94-95 filléreg. Fialat közép (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 90-92 filléreg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. II. Magyar szedett: Nehez (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) filléreg. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) filléreg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. III. Romániai: Nehez (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) filléreg. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehez (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. V. Szerbia: Nehez (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 88-90 filléreg. Közép (páronként 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 84-86 filléreg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 82-84 filléreg.

Sertés létszám 1901. december 28. napján volt készlet 23.461 darab, — 1901. december 29. napján felhajtott 1323 darab. 1901. december 29. napján elszállított 1323 darab, 1901. december 29. napjára maradt készletben 27.591 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A pénzügyminiszter Nietsche Frigyes pénzügyi számtiszt és eperjesi, Ábrahám Győző pénzügyi számtiszt a segésvári, Feltér Antal pénzügyi számtiszt a győri, Karcher Károly pénzügyi számtiszt a zombori, Mátyus Károly pénzügyi számtiszt a székesfehérvári, Pávosin Arkád pénzügyi számtiszt a szegedi pénzügyigazgatóság, Kremlí Géza pénzügyi számtiszt a székesfehérvári adófelügyelő mellett rendelt számvevőszékhely pénzügyi szemellenőző végleges és Murányi Odón nyitrai s Horváth Frigyes aradi pénzügyi számgyakornokokat a szegedi, illetve az aradi pénzügyigazgatóság mellett rendelt számvevőszékhely pénzügyi számtisztékké ideiglenes minőségben, a verőecse adóhivatalhoz Guth Péter vukovári adóhivatali díjas gyakornokot adótitésként ideiglenes minőségben, Staceyár Ferenc bányagyakornokot a selmeczbányai bányászati és erdőszeti akadémiahoz tanársegédé, a nagyváradi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőszékhely Ujjalussy György tartalékos huszárnagyot pénzügyi számtiszté ideiglenes minőségben; Acker Viktor, Fábry Zsigmond, Gombossy Gyula, Rimég Emil és Visnyovszky Károly ideiglenes m. kir. vasgyári gyakornokokat végleges minőségben vasgyári tisztjelöltékké; Loschdorfer Kálmán székelyudvarhelyi lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőszékhely; az igazságügyminiszter dr. Mész Károly marosvásárhelyi lakos, gyakorló ügyvédet a marosvásárhelyi törvényszékhez jegyzővé, dr. Kientzl Tivadar budapesti VI. ker. járásbíróhoz beosztott dr. Vaisz-Féle alapítványi joggyakornokot a szolnoki járásbíróshoz jegyzővé, Boosker Gyula kolozsvári járásbírósi joggyakornokot a nagy-síki járásbíróshoz jegyzővé; a cs. és kir. közös pénzügyminiszter lovag Pichler Károly pénzügyi fogalmazót a bosznia-hercegovinai országos kormánytánál, miniszteri fogalmazóvá a cs. és kir. közös pénzügyminisztériumhoz; — a vallás-és közoktatásügyi miniszter Láng Istvánt, a Moson vármegyei tanfelügyelőség vezetésével megbízott kir. segédtanfelügyelőt, a VIII. üzetségi osztály 3-ik fokozatába, Moson vármegye kir. tanfelügyelőjévé, Alpry Lajost, az árvavármegyei tanfelügyelőség vezetésével megbízott kir. segédtanfelügyelőt, a VIII. üzetségi osztály 3-ik fokozatába, ezen vármegye kir. tanfelügyelőjévé; — az igazságügyminiszter Gyenes Boldizsár hőmező-vásárhelyi kir. járásbírósi díjnyel a szegedi kir. törvény-

székhez és Palos Ferenc budapesti kir. ítélőtáblai díjnyel a moéri kir. járásbíróshoz irukká; — a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla elnöke Rend Aurél végzett joghallgatott a marosvásárhelyi kir. ítélőtábla kerületbe díjas joggyakornokká; — a soproni m. kir. pénzügyigazgatóság Ullmann Adolf soproni lakost a soproni m. kir. adóhivatalhoz — ideiglenes minőségben — díjtalan adóhivatali gyakornokká; — a trencsényi kir. törvényszék elnöke Androvics Imre kiszolgált csendőrt a csaszai kir. járásbíróshoz III. osztályú hivataloszállóvá; — a pénzügyminiszter Schlesinger József pénzügyminiszteri hivataloszálló kapusá, — Stossmann István hivataloszálló pedig ajtónálhóvá nevezte ki.

Napirend.

Naplár: Kedd, december 31. Római katolikus: Szilveszter pp. — Protestáns: Szilveszter; — Görög-ország: (december 18.) Szebestyén. — Zsidó: Tebboth 21. — Nap két: 7 óra 34 percek. — Nyugscik: 4 óra 1 percek. — Hold két: 11 óra 22 percek este. — Nyugscik: 10 óra 33 percek délelőt.

A múzeumok nem fogadnak. Nemzeti Múzeum. Régiségár, nyitva d. e. 9 órától délután 1 óráig. — Többi társi 1 korona belépőjellel megtekinthető. Országos Képtár és metszetkiállítás az Akadémiában zárva. Iparművészeti múzeum délelőt 9 órától este 8-ig, este 5-8 óra belépőjellel 40 fillér. Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőt 9-1 óráig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) délelőt 9-től 1 óráig. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 9-11. Belépőjellel egy korona. Téli tárlat a Városligeti Gyűjteményben délelőt 9 órától délután 4 óráig. Belépőjellel egy korona. Nemzeti Szalon állandó kiállítása délelőt 9 órától este 8-ig. Belépőjellel 50 fillér. Múzeumi könyvtár nyitva délelőt 9 órától 1 óráig. Akadémiai könyvtár zárva. Egyetemi könyvtár nyitva délelőt 9 órától 12 óráig. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatószék, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület, Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténelmi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arúsításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvényirtárság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, december 30.

Mig a légnomás maximuma Dél-Keleten erősödött, addig a depresszió Észak-Nyugaton visszahúzódott az Atlanti-Océán fölé. Keskeny maximum a Pirenei-félsziget és az Alpceek között terül el. Az európai időjárás tulajdonában csapadékos volt. A hőmérséklet Nyugat-Európában igen magas, de Közép-Európában is jobbra a fagyopt fölélt van. Hazánkban a nyugati megyékben és Erdély déli részében voltak esők. A hőmérséklet a fagyopt körül ingadozott. Kildítás. Száraz idő várható gyenge éjjeli fagygyal.

Vizállás.

Table with columns for location (e.g., Dunna, Eba, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Laboreca, Uze), date (Dec. 29, 30), and water level (m. t. ó.)

Legszébb Legjobb Legelőcsöb PÁP, IAN PÁP, IAN PÁP, IAN PÁP. Advertisement for GICHNER JANOS, featuring images of beds and mattresses.

Magyar Könyvtár. Advertisement for a book store, listing various authors and titles like 'Tutsek Anna', 'Tolstoj N. Leo', 'Theuriet André'.

Sodronyágybetét. Advertisement for a mattress company, featuring the name 'BUTOROK' and 'Részletfizetés'.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 31-én.

Jancsi és Juliska.

Mese 3 képben. Szövegét írta: Wetto Adelaide. Fordította Ábrányi Emil. Zenéjét írta Humperdinck.

Személyek:

Andris	Várady S. A. vasorrú bába	Berts	
Panna	Várent	Áltató bácsi	Wlassák
Jancsi	Várady M. Harmat bácsi	Palócznyé	
Juliska	Payer		

Utána:

Nap és föld.

Ballet 4 képben. Zenéjét szerzette Bayer J. Kezdeté 1/5 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 31-én.

Karácsonyi álom.

Bolshemes játék 3 f. előjátékkal. Írta Gárdonyi Géza. Zenéjét szerz. Szabados Béla.

Személyek:

Gáspár	Szacsavay Bertalan	Gabányi
Menyhért	Iványi Boris	Rákosi
Boldizsár	Mihályfi Magda	Ligeti
A királyné	Lendvayné Zsuzsi	Márkus
Tücsök	Náday Andris	Gyenes
Csillagása	Vizvári Cigány	Rózsahegyí
Abdrár	Egressy Pogány főpap	Pálfi
Órdas	Gál Gyöngyike	Maróthy
Egy miniszter	Paulay Mária	Hegyesi
Csöka	Faludi József	Ujházi

Kezdeté 5 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 31-én.

Csepürágók.

Nagy operett 3 felvonásban, 4 képben. Írta Maurice Ordonneau. Fordították Bálint Dezső és Makai Emil. Zenéjét szerzette Louis Gaena

Személyek:

Malicorne	Mátrai Langeac	Farkas
Adelaida	Almási Valangoujon	Boross
Susanne	Ledofsky Valangoujonné	Dóry
Boisfleur	Palásthy Etiquettes	Szilágyi
Pingouin	Dalnoky Freddy	Tomesányi
Marion	Margó Rigobin	Delli

Kezdeté 7/8 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók, és elővezethetők: **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésben Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és **Andrássy-ut 2.** (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 31-én.

A zsába.

Bohózat 3 felvonásban. Írták Hennequin és Duval. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Barisard	Góth Lehuchois	Balassa
Colotte	Pécsi P. Zenobia	Hegedüsné
Leclapierné	Nikó L. Théodoro	Bihari
Marcinello	Hegedüs Sophie	Bálint
Suzanne	Harashty Casimir	Gyűző

Kezdeté 7/8 óraker.

NEPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 31-én.

Katalin.

Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással. Írta dr. Béli Lőr. Zenéjét szerzette Fejér Jenő.

Személyek:

II. Katalin	Zilahiné Mária	Rózsa
Gr. Gurackij	Szirmai Olga	Nyári
Burancov Ivan	Szabó Téliemaque	Németh
Trojkov Fedor	Tollagi Duplessis	Küry
Alekszej	Nagy Anica	Bojár
Sunderland	Ujvári Gregor	Kiss M.
Dacsokv	Havasi Tiszt	Szerdahelyi

Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 31-én.

A hadsereg.

Kezdeté 7 óraker.

Ober-Seltersi ásványvíz-forrás természetes Selters-víz

Az Ober-Seltersi ásványvízforrás vize hírneves gyógyvíznek van elismerve, különösen mell, gége és hurutos bántalmaknál. Az idegekért erősíti és az emésztési szervek működését helyreállítja.

Kapható minden fűszerkereskedésben. Főraktár: Budapest, VII. Huszár-utca 5. sz.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	A Bajazzók A navarrai leány	d. n. A bölcső este A bor	délután A zsába este Ocskay brigadéros	délután Pirosbugyelláris este Modell	Vesztaszűzek Csepürágók
Csütörtök	A próféta	Elektra	Rontó Pál	Katalin	Csepürágók
Péntek	Nincs előadás	A vörös talár	Rontó Pál	Katalin	Csepürágók
Szombat	Carmen	A szerencse	Rontó Pál	Katalin	Csepürágók
d. n. Vasárnap este	Sába királynője	Karácsonyi álom	Ocskay brigadéros	Nők a hó alatt	Csepürágók

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

Ma

Nagy Szilveszter-ünnep.

Holnap, szombán, 1902. január 1-én:

Chung-Ling-See

a nagy kínai búvász és más új föltalások.

Január 11-én:

I. Álarcos bál

Ziehrer C. M. közreműködésével.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.

Ma

Nagy Szilveszter-előadás

CAROLA CECILIA

és a decemberi műsor művészeinek utolsó föllépése.

Január 1-én két nagy előadás a teljeseu új januárius műsorral.

Folies Moderne

Kerepesi-ut 63. szám.

Szenzációs új műsor.

Két pompás új bohózat.

Ejféltután veggelg

Szilveszteri ünnepély

Nagy ingyen-tombola.

Újév déltután mérsékelt helyjára előadás családí műsorral.

Kiárusítás!

50%-al olcsóbb mint bárhol

függő lámpákban

Ortner Rezső és Tsa porcellánfestő-ipartelep Teréz-körút 32.

Petánovits

METROPOLE-SZALLÓJA

A télkörtben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról

kittünő zenekara játszik.

Geitner és Rauschnál

BUDAPEST,

ANDRÁSSY-UT 8. SZÁM.

Alkalmas és praktikus
ujévi és alkalmi ajándékok.
KORCSOLYÁK.
Szerszámok és tornaeszközök.

Zálogházhoz veszek cédulákat.

Eladok ujévi ajándékokul

15 intas embert evékészle tet 12 személyre 140 ft., 6 szo mélyre 65 ftől kezdve és fel jobb. Mindennemű finom ezüst tárgyak barokk és francia stílusban. Nagy rakás arany fűrészlécokből, masszív aranygyűrűk 6 forint 40 kr. arany fűrészléc 12 ft., arany női órák 6 ftől kezdve 12 darab masszív evékészle 6 ft 50 kr.

Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

Grünberger A. Béla örökös

Budapest, Harisbázár Váci-utca 30. l. em. 23.

Zola-Zola-Zola

legújabb regénye, a Négy Evangélium második része MUNKÁ (Travali) címmel része jelent meg egyedül jogosított magyar fordításban. Az új szöveg leghatalmasabb alkotása. A párisi mester grandiosus álma a munka-aj szerzeteséről, melynek nyomában alakult az egész társadalom, álmai és erkölcsi élet. A két vaskos, izélesen kiállított kötet ára 7 korona. Kiadta Lampel Róbert Wédler P. és Flah es. és kir. udv. könyvkereskedő cég Budapest, Andrássy-ut 21. Ugyanott megrendelhető és bármely könyvtérkedésben is legható. A Négy Evangélium első része a Termékenyesség (Fécondité). Két vaskos kötet 7 korona.

DREHER ANTAL

cs. és kir. udvari és kamara szállító

KŐBÁNYAI SERFÖZDÉJE.

Van szerencsem a t. közönc tudására hozni, hogy

Duplamalata-Köszörömet

majolika korsókhon

fergalomba hoztam.

Ezen sör, mely kiváló malata kivonatánál fogva, legjobban ajánlható, gyors kökedveltségre talált a t. közöncsögnél. A duplamalata-köszörömet eredeti ládákban 25 és 50 korsóval kobányai serfözdőben (telefon 65-34.) kapható. Kisebb mennyiségben a duplamalata-köszörömet minden nagyobb fozzer és csemegé kereskedésben, ugymint kávéházakban is kapható.

„Reuma-szesz”

orvosi teljitelék által kit. ell. kölszer. Bámulatos gyors és biztos hatású, a test bármintemű fájdalmát, u. m. reuma, cauz, ischias, köcsvény, szagatás, szúrás, nyílhatás stb. ellen. Fog- és fejtájást 5 perc alatt megszüntet. 1 líveg ár: 1 korona, erősabb líveg ára 2 korona 40 fillér. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszertáiban, ugymint a készítő

Widder Gyula gyógyszerésznél

S.-A.-Ujhely. Főraktár: Török József gyógyszer. urnál Budapest, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszerertár a „Nador”-hoz.

MAGYAR BAZÁR

Szerkesztik: S. Hentaller Elma, nagyfőnyál Lónyay S.-né. Kijája: Az Athenaeum Irod. és nyomdai részvény-társ.

A MAGYAR BAZÁR tartalma élénk, érdekes és változatos.

Elvezetes, szórakoztató olvasmányok mellett figyelemmel kíséri a nyilvánvilgi életet, az irodalom, művészet, jótékonyági ügyek s a leánynevelés legérdekesebb mozzanatait, nem feledkezo meg a háztartás, kertészkedés és női munkakör egyéb ágairól sem. Utbaigazítást ad a divat, szépség, egészség ápolására. A divatrész gyönyörű, néha színes ábrákkal, szabászati mintákkal felülé a gyermekdivatot is.

A MAGYAR BAZÁR rendes munkatársai: Ábrányiné-Katona Kléménina, Honde Andoró, E. Büttner Lina, G. Büttner Julia, Czobor Miksa, Dessewffy Emma, Faghné-Cyűntó Izabella, Fayné H. Mária, Gyarmathy Zsigand, Gyory Ilona, Harmath Lujza, özv. gróf Hessesteiné, újvárosi-gyóri Horváth Beske, M. Erabovszky Julia, Kövér Ilma, Kulifay Izabella, Lathvay Viktória, Lux Terka, Pálfi-Deceyváryné báró Glambitz Flóra, báró Redwitzné-Scheytla Ilona, Sárosi Bella, Sulyok Ida, Szalay Fruzsina, Szelechné-Szalay Erzsébet, Székely Irén, Tabody Ida, Tavaszai Róza, Tatkóné-Berzsei Lilly, Wettsteiné-Szilva Margit, Vöcsényé-Jankovits Lujza stb.

A MAGYAR BAZÁR minden hó 1-én és 16-án jelenik meg gyönyörű rajzokkal, színes divatképekkel, bő szépirodalmi melléklettel. Ezen a mellékleten két regényt közöl a **MAGYAR BAZÁR**. Talányokkal és pályakérdésekkel is foglalkoztatja a **MAGYAR BAZÁR** olvasóit és a megfőtőknek értékes jutalmat ad.

A Magyar Bazár-t a Budapesti Napló előfizetői kedvezményes előfizetési áron kaphatják, és pedig egész évre 12 korona helyett 9 koronáért, fél-évre 6 korona helyett 4 korona 50 fillérért, negyed-évre 3 korona helyett 2 korona 40 fillérért.
A „MAGYAR BAZÁR” előfizetési ára a Budapesti Napló utalványán is beküldhető.

Az ujonnan átalakított és megnagyobbított

PÁRISI NAGYÁRULIHÁZ

BUDAPEST,
VII., KÉREPESI-UT 38.

POMPÁS

ÚJÉVI AJÁNDÉKOK

Remek tombola-csoportok és gyűjtemények.

Az 1902. évre szóló, teljes naptárral ellátott nagy képes árjegyzék a közkezdvelt egy- és kétkoronás árnosztályról és az összes árucikkekről ingyen és bérmentve.

1000 és 1000 ember!!

fiatal és öreg, közöni visszanyert erejét és egészségét Dr. Müller fotószorvos világhírű, jónak elismert regenerációs készítményeknek. Kiválólag jónak bizonyultak ezen szerek az idegzsékszáltság, ifjúi hűnk és kicsoportások következtében előidült idegzsékszáltság, magómlés, a kezek és lábak ideges reszkete, gerincvelő-bajok, hátortalanás, felelemérés, kedély-lehangoltság, ideges fejfájás, migrén. Kiválóképpen pedig férfúli gyengeség (impotencia) és minden ebből folyó gyengeségi állapotban. A gyógyhatás már rövid idő alatt beáll a dr. Müller fotószorvos-féle regenerációs készítmények következtében. Ara kimerítő orvosi használati utasítással együtt kor. 6.30, postán 50 fillérel több. Azonkívül dr. Müller fotószorvos-féle injekció és labdacok, melyek a huyesó minden kifolyását (kankó) fertakná, mint nokáni (fehér folyás) pár nap alatt gyógyítják. Ara kimerítő orvosi utasítással Nr. I. új bajokra kor. 3.30, Nr. II. régi folyásra kor. 3. —, postán 50 fillérel több, portó nélkül. — Csak valódi, a bécsi Szt.-György gyógyszeráról való készítmények kéréndők.

Főraktár Budapestben:
Török József gyógyszeráróban
Király-utca 12. sz. és Andrássy-ut 26. szám.

Nélkülozhetetlen

minden háztartásban a **Képes Budapesti Szakácskönyv.** St.-Hilare Jozefa és mások nyomán szerkesztette Zemplényi Szabó Antónia. Függelék: **A magyar gazdasszony házi-kincstára.** Hatodik 4. színezett képpel, 58 fapetszettel és számos kiváló magyar étellel bővített kiadás. Ara füzve 3 kor. 80 fillér, kötve 4 kor. diszkótésben 4 kor. 80 fill. **A szakácsművészetnek legkimerítőbb és legnagyobb biztatóbb kézikönyve ez, mely különös tekintettel van a magyar izlésre s a legkülönfélébb magyar nemzeti ételeknek, az egyes vidékek kedvelt speciálításainak pontos és hű ismertetéséig is felel. Nagyon becses szakácskönyvhöz csatolt „Házi kincstár” is, amely kiterjed a háztartás minden szükségletére. Megrendelhető: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) és. és kir. udv. könyvkereskedésében Budapest Andrássy-ut 21. sz.**

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszer, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt ír, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvvel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg, kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E ciből elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszerrel felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziszerral a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszer közvetlen hat azon szervekre, melyek erőt szükségelnek, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öregék és fiatalok írhatnak a „State Medical Institut”-nak alanti címen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonuk nem hagyhatják el. A próbaküldemény behozonyítja, hogy mily könnyen lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a gyógyszerért bárhonnét is magyarul, mire neki diszkreáció mellett egy gyógyszerküldemény küldetik felvilágosító könyvvel együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmát senki sem gyanítja. A levelek következőleg bízandók: State Medical Institute, 9, Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentetendő.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDAGSY,
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiai rendelő-intézet
IV. Kigyó-utca 5. l. em. Klotild-paletta (Átjáróház és Lift használat).

A legelhanyagoltabb huyesófélyásokat, legnagyobb huyhólyagbajokat, bujakoros sobeket, syphilist, az onfortörtetés utóháját

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

Által, magómléseket, nöknél fehérfolyást befoeskenzésé nélkül, a legmakacsabb börtbetegségeket, valamint ifjúi hűnk következtében berállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátgerincbajokat gyógyít a legújabb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerrekről is gondoskodva lesz.

A 7250. számú

„Zárosapóval és gázélező lemezzel ellátott zároló biztosító hengerzávarozatos fegyverekhez”

címü magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítése céljából magyar gyárosokkal összekötötést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad. — Felvilágosítás nyerhető:

KALMÁR J. mérnök
hites szabadalmi ügyvivő irodájában
Budapestben, VII. Kerepesi-ut 44.

Witzenmann Emil Pforzheim-ban 19012. számú „Hajlékony spirális fémotlóból álló védőköpenyvel burkolt hajlékony fémcső”

címü 1898. auguszt. 19-én kelt magyar szabadalmára **vevők vagy engedményesek kerestetnek.**

Szíves ajánlatok „W. S. 6523” alatt Mosse Rudolfhoz, Bécs I. intézendők.

Pochtler Károly és Cappe Károly Bécsben 13642. sz. „Készülék szifonoknak és palackoknak pezsgő italokkal való megtöltésére”

címü 1898. július 25-től kelt magyar szabadalmára **vevők vagy engedményesek kerestetnek.**

Szíves ajánlatok „W. L. 6598” alatt Mosse Rudolfhoz, Bécs, I. intézendők.

Az 1903. számú

„Eljárás akkumulátor-lemezek előállítására”

címü magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítése céljából magyar gyárosokkal összekötötést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad. — Felvilágosítás nyerhető:

Kalmár J. mérnök
hites szabadalmi ügyvivő irodájában
Budapestben, VII. Kerepesi-ut 44.

Modern és jövedelmező gépperendezések

TÉGLAÉGETŐKHOZ

tetőfedő cserépgyártáshoz,
* * * esőgyártáshoz, * * *
tüzzálló téglák gyártásához,
továbbá:
cementlapok préseléséhez,
* * salakköprésekhez, * *
* * * aprózó gépeket, * * *

szállít kitűnő és szolid kivitelben

Zeitzi vasöntő- és gépgyár-részvénytársaság
Köln-Ehrenfeldi főosztálya
(ezelől LOUIS JÁGER)
Vizsgálati-állomásunk ingyen áll használatra.
Kimerítő árjegyzék és költségvetés ingyen.

Mulassunk Uraim!

Mielőtt azonban báiba megyünk, ne feledkezzünk meg báli cipőt vásárolni, mely a legjobb próbarendelés, hogy mindenki meggyőződjék cipőim feltűnő elegáns párisi chikjéről és tartósságáról.

Minden esom got teljesen portmentesen hűdők, vagy minden vevő egy tégely általam foialát és törvényileg védett „Guzi” kenőesét, mely a bőrvagy lak repedését meggátolja, kap ingyen, mely a rendelkezésel megemlített. Mértéknek elegendő, ha harisnyában egy papírdarabra állva a lábait körvonalát lerajzolja. Képes árjegyzékem ingyen. Nem megfélemlít ezennel kételesen magam kieserélni vagy a pénzt minden levonás nélkül visszaadni.

Férfi salonalack füzös cipő elegáns —————	4.-	Oroszlak füzös vagy cugos cipő, meleg —————	3.50
Párisi div. box calf füzös ———	4.50	Posztócipő vízbőrről borítva, erős —————	3.30
Gavallér lack gombos cipő ———	4.50	Női salon lack, elegáns, füzös vagy gombos —————	3.50
Elegáns víx füzös —————	3.20	Párisi divat, box calf füzös vagy gombos —————	4.-
Sima erős vízbő cipő —————	3.-	Oroszlak füzös vagy cugos, meleg —————	3.40
Bagaria csizma egy darab-ból, vízhatlan ömelegítő talpbetéttel erős ———	7.-	Báránypótlás füzös cipő prím szögélyű —————	3.50
Hállás csizma vízhatlan, magas bőrbetéttel, térdig erős, ömelegítő talpbetéttel, 6.-			

AGULÁR IGNÁTZ
Budapest Deák-tér 6.

AZÜSTÖKÖS

a legrégebbi legkedveltebb magyar élclap.

Szerkeszti: SZABO ENDRE.

Megjelenik minden héten temérdek képpel.

Tartalma: Szatírák, humoreszkek, krónikás adomák, Mufkos kalandok, politikai karikatúrák, illusztrált adomák, tréfás versek stb.

Előfizetési ára: negyedévre 4 kor.

Kiadóhivatal: V., Kálmán-utca 2. sz. „Pallas” nyomda.
Mutatványszámok kívánatra ingyen küldetnek.

